

Briuselis, 2023 m. liepos 7 d.
(OR. en)

11566/23

Tarpinstitucinė byla:
2023/0232 (COD)

ENV 821
CLIMA 345
AGRI 381
FORETS 79
RECH 341
TRANS 301
CODEC 1309

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 6 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 416 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo (Dirvožemio stebėsenos teisės aktas)

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 416 final.

Pridedama: COM(2023) 416 final

Bruselis, 2023 07 05
COM(2023) 416 final

2023/0232 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo (Dirvožemio stebėsenos teisės aktas)

{SEC(2023) 416 final} - {SWD(2023) 416 final} - {SWD(2023) 417 final} -
{SWD(2023) 418 final} - {SWD(2023) 423 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Dirvožemis yra gyvybiškai svarbus, ribotas, neatsinaujinantis ir nepakeičiamas išteklius. Geros būklės dirvožemis yra esminis mūsų ekonomikos, visuomenės ir aplinkos pagrindas, nes jis gamina maistą, didina mūsų atsparumą klimato kaitai, ekstremaliems meteorologiniams reiškiniams, sausroms bei potvyniams ir prisideda prie mūsų gerovės. Geros būklės dirvožemyje kaupiasi anglies dioksidas; jis turi daugiau pajėgumų absorbuoti, kaupti ir filtruoti vandenį ir teikti gyvybiškai svarbias paslaugas, pavyzdžiui, saugų bei vertingą maistą ir biomasę ne maisto bioekonomikos sektoriams.

Iš mokslinių duomenų¹ matyti, kad apie 60–70 % ES dirvožemio šiuo metu nėra geros būklės. Visos valstybės narės susiduria su dirvožemio degradacijos problema. Degradacijos procesai tęsiasi ir blogėja. Problemos veiksniai ir poveikis peržengia šalių sienas, mažindami dirvožemio pajėgumą teikti šias gyvybiškai svarbias paslaugas visoje ES ir kaimyninėse šalyse. Tai kelia pavojų žmonių sveikatai, aplinkai, klimatui, ekonomikai ir visuomenei, įskaitant riziką apsirūpinimo maistu saugumui, vandens kokybei, padidėjusiam potvynių ir sausrų poveikiui, biomasės gamybai, išmetamam anglies dioksido kiekiui ir biologinės įvairovės nykimui.

Neišprovokuotas ir nepateisinamas Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą destabilizavo pasaulines maisto sistemas, padidino riziką apsirūpinimo maistu saugumui ir pažeidžiamumą visame pasaulyje ir sustiprino ES poreikį užtikrinti savo maisto sistemų tvarumą ateinančius šimtmečius. Įvairių veiksmų, darančių poveikį apsirūpinimo maistu saugumui, tendencijos ir derinys verčia atkreipti dėmesį į tai, kad buvimas, prieinamumas (įperkamumas), naudojimas ir stabilumas negali būti laikomi savaimė suprantamu dalyku trumpuoju ar ilguoju laikotarpiu². Šiomis aplinkybėmis derlingi dirvožemiai yra geostrategiškai svarbūs siekiant užtikrinti mūsų galimybes ilguoju laikotarpiu gauti pakankamai maistingų ir įperkamų maisto produktų. Maisto tiekimo grandinė pasauliniu lygmeniu yra labai tarpusavyje susijusi ir priklausoma, o ES yra svarbi pasaulinė veikėja tarptautinėse maisto rinkose. Norint pagaminti pakankamai maisto pasaulio gyventojams, kurių skaičius 2050 m. turėtų išaugti iki 9–10 mlrd., derlingi dirvožemiai yra labai svarbus turtas. Kadangi 95 % mūsų maisto tiesiogiai arba netiesiogiai pagaminama iš šių vertingų baigtinių gamtos išteklių, dirvožemio degradacija daro tiesioginį poveikį apsirūpinimo maistu saugumui ir tarpvalstybinėms maisto rinkoms.

Visame pasaulyje didėja spaudimas dirvožemiui ir žemei. Europos Sąjungoje 4,2 % teritorijos buvo dirbtinai sukurta užimant žemę; žemės užėmimas ir dirvožemio sandarinimas vyksta daugiausia žemės ūkio paskirties žemės sąskaita. Be to, dirvožemio degradacija daro poveikį galimam ilgalaikiam žemės ūkio paskirties dirvožemio derlingumui. Apskaičiuota, kad 61–73 % ES žemės ūkio paskirties dirvožemio veikia erozija, organinės anglies praradimas, maisto medžiagų (azoto) perteklius, susmegimas arba antrinis druskėjimas (arba šių grėsmių derinys). Pavyzdžiui, dėl dirvožemio susmegimo pasėlių derlius gali sumažėti 2,5–15 %.

¹ Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, C. Veerman, T. Pinto Correia, C. Bastioli *et al.*, „Caring for soil is caring for life. Ensure 75% of soils are healthy by 2030 for food, people, nature and climate: report of the Mission board for Soil health and food“, Leidinių biuras, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/821504>.

² Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Drivers of food security“, SWD(2023) 4 *final*.

Nesant tvaraus valdymo ir nesiimant dirvožemio atkūrimo veiksmų, blogėjanti dirvožemio būklė bus pagrindinis būsimų apsirūpinimo maistu saugumo krizių veiksnys.

Geros būklės dirvožemis yra labai svarbus ūkininkams ir apskritai agronominei ekosistamai. Palaikant arba didinant dirvožemio derlingumą ilguoju laikotarpiu prisidedama prie stabilaus ar net didesnio pasėlių, pašarų ir biomasės, reikalingų ne maisto bioekonomikos sektoriams, derliaus ir tai padeda mažinti mūsų ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro³, o ūkininkams užtikrinamas ilgalaikis gamybos saugumas ir verslo perspektyvos. Geros būklės ir derlingo dirvožemio ir žemės buvimas yra labai svarbus pereinant prie tvarios bioekonomikos, todėl gali padėti padidinti ir išsaugoti žemės vertę. Dirvožemio derlingumo didinimo priemonėmis taip pat galima sumažinti ūkių veiklos išlaidas, pvz., sąnaudas, susijusias su žaliavomis ar mašinomis. Ūkininkai gali gauti finansinę paramą už tam tikrą praktiką, pvz., pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) arba pagal pasiūlymą dėl ES anglies dioksido absorbavimo sertifikavimo sistemos⁴.

Dirvožemio degradacija taip pat kenkia žmonių sveikatai. Ore plintančios kietosios dalelės, susidarančios dėl vėjo erozijos, sukelia kvėpavimo ir širdies bei kraujagyslių ligas arba jas pablogina. Sandarinti dirvožemiai prailgina aukštos temperatūros laikymosi trukmę per karščio bangas ir yra mažiau pajėgūs būti teršalų absorbentais. Užteršti dirvožemiai taip pat daro poveikį maisto saugai. Pavyzdžiui, maždaug 21 % ES žemės ūkio paskirties dirvožemių dirvoje yra kadmio koncentracija, viršijanti požeminiam vandeniui taikomą ribinę vertę. Aplinkos ir gamtos rekreacinę vertę, susijusią su mūsų fizine ir psichine sveikata, taip pat palaiko geros būklės ir tvariai valdomas dirvožemis. Tai vertinga ir kaime, ir ypač miesto teritorijose, kur tvaraus valdymo praktikos taikymas gali padėti sukurti sveikas žaliąsias erdves ir sumažinti šilumos salas, pagerinti oro kokybę ir būsto sąlygas. Siekiant padidinti ES atsparumą nepageidaujamiems reiškiniais ir pagerinti prisitaikymą prie klimato kaitos, labai svarbu gerinti dirvožemio būklę. Europos atsparumas klimato kaitai priklauso nuo organinių medžiagų kiekio dirvožemyje ir jo derlingumo, vandens sulaikymo ir filtravimo pajėgumo bei atsparumo erozijai. Sekvestruojamojo ūkininkavimo praktika padeda saugoti CO₂ dirvožemyje ir švelninti klimato kaitą. Dirvožemio pajėgumas sulaikyti vandenį padeda užkirsti kelią nelaimių rizikai ir į jas reaguoti. Kai dirvožemis gali absorbuoti daugiau kritulių, sumažėja potvynių intensyvumas ir neigiami sausros laikotarpių padariniai. Kai kurios dirvožemio bakterijos, kurios yra geros būklės dirvožemio biologinės įvairovės dalis, taip pat gali padėti pasėliams išgyventi sausrą.

Daugėjant ekstremaliems meteorologiniams reiškiniais ir su klimatu susijusiems pavojams, visoje Europoje didėja miškų gaisrų rizika. Akivaizdu, kad dėl klimato kaitos didėja gaisro riziką didinančios sąlygos, visų pirma ekosistemų, įskaitant dirvožemį, šilumos ir drėgmės sąlygos. Geros būklės dirvožemis, turintis funkcinį vandens sulaikymo pajėgumą, taip pat padeda palaikyti sveikas miškų ekosistemas, kurios yra atsparesnės miškų gaisrams. Kita vertus, miškų gaisrai gali sukelti dirvožemio degradaciją, dėl to gali padidėti dirvožemio erozijos, nuošliaužų ir potvynių rizika. Žinių apie dirvožemį bazės stiprinimas gali padėti gerinti nelaimių rizikos vertinimus, kuriais pripažįstamas daugialypis dirvožemio vaidmuo švelninant nelaimių padarinius. Priemonės, kuriomis siekiama gerinti dirvožemio būklę, didina atsparumą ateityje susidarysiančioms nepalankioms sąlygoms, kurias sukelia klimato kaita.

³ Žr. [2018 m. ES bioekonomikos strategija](#) ir [2022 m. ES bioekonomikos pažangos ataskaitą](#).

⁴ COM(2022)672.

Gerinant dirvožemio būklę teigiamai prisidėjo dabartinė ES ir nacionalinė politika. Tačiau ją įgyvendinant nėra pašalinami visi dirvožemio degradacijos veiksniai, todėl tebėra didelių spragų. Dirvožemis formuojasi labai lėtai (pvz., 2,5 cm dydžio naujo dirvos sluoksnio formavimasis užtrunka 500 metų ar ilgiau), tačiau dirvožemio būklę galima palaikyti arba gerinti, jei imamasi tinkamų priemonių ir jos įgyvendinamos praktiškai.

Šiomis aplinkybėmis Europos žaliajame kurse⁵ išdėstytos plataus užmojo veiksmų gairės, kaip pertvarkyti ES į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, siekiant apsaugoti, tausoti ir didinti ES gamtinį kapitalą ir apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę nuo su aplinka susijusios rizikos ir poveikio. Įgyvendindama Europos žaliąjį kursą, Komisija priėmė 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją⁶, Nulinės taršos veiksmų planą⁷, ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją⁸ ir ES 2030 m. dirvožemio strategiją⁹.

2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje teigiama, kad itin svarbu sustiprinti pastangas siekiant apsaugoti dirvožemio derlingumą, sumažinti jo eroziją ir padidinti jo organinės medžiagos kiekį taikant tvaraus dirvožemio valdymo praktiką. Taip pat tvirtinama, kad reikia nemažai nuveikti, kad būtų nustatytos užterštos teritorijos, atkurtas nualintas dirvožemis, apibrėžtos jo geros ekologinės būklės sąlygos ir atkūrimo tikslai, taip pat pagerinta dirvožemio kokybės stebėseną. Biologinės įvairovės strategijoje taip pat paskelbtas planas atnaujinti 2006 m. Dirvožemio apsaugos teminę strategiją, skirtą dirvožemio degradacijos problemai spręsti ir ES bei tarptautiniams įsipareigojimams dėl žemės būklės neblogėjimo vykdyti.

2030 m. ES dirvožemio strategijoje išdėstyta ilgalaikė vizija iki 2050 m. užtikrinti gerą visų dirvožemių būklę, pasirūpinti, kad dirvožemio apsauga, tvarus naudojimas ir atkūrimas taptų norma, ir siūloma derinti savanoriškus ir teisėkūros veiksmus šiems tikslams pasiekti. Strategijoje paskelbta, kad Komisija pasiūlys Geros dirvožemio būklės teisės aktą, grindžiamą poveikio vertinimu, kuriame turėtų būti nagrinėjami keli aspektai, pavyzdžiui, geros dirvožemio būklės rodikliai ir vertės, dirvožemio stebėsenos nuostatos ir tvaraus dirvožemio naudojimo reikalavimai.

8-ojoje aplinkosaugos veiksmų programoje¹⁰ nustatytas prioritetas, kad ne vėliau kaip 2050 m. žmonės gerai gyventų pagal mūsų planetos išgales gerovės ekonomikoje, kurioje niekas neiššvaistoma, augimas būtų regeneracinis, ES būtų pasiektas neutralus poveikis klimatui ir labai sumažinta nelygybė. Kai kurios šiam tikslui pasiekti būtinos sąlygos apima

⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019) 640 *final*).

⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020) 380 *final*).

⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“ (COM(2021) 400 *final*).

⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 *final*).

⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES 2030 m. dirvožemio strategija. Naudojimas geros būklės dirvožemio teikiama nauda žmonėms, maistui, gamtai ir klimatui“ (COM(2021) 699 *final*).

¹⁰ 2022 m. balandžio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/591 dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (OL L 114, 2022 4 12, p. 22).

dirvožemio degradacijos problemos sprendimą ir dirvožemio apsaugos bei tvaraus naudojimo užtikrinimą, be kita ko, pateikiant specialų pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl geros dirvožemio būklės.

Instituciniai suinteresuotieji subjektai ragino keisti politiką. Europos Parlamentas¹¹ paragino Komisiją parengti ES dirvožemio teisinę sistemą. Ji turėtų apimti geros dirvožemio būklės ir tvaraus naudojimo apibrėžtis ir kriterijus, tikslus, suderintus rodiklius, stebėsenos ir ataskaitų teikimo metodiką, tikslinius rodiklius, priemones ir finansinius išteklius. ES Taryba¹² padėjo Komisijai dėti daugiau pastangų siekiant geriau apsaugoti dirvožemį ir dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą siekti, kad dirvožemio būklė neblogėtų. Be to, Europos regionų komitetas¹³, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas¹⁴ ir Europos Audito Rūmai¹⁵ paragino Komisiją sukurti tvaraus dirvožemio naudojimo teisinę sistemą.

Geros dirvožemio būklės svarba taip pat pripažinta pasauliniu lygmeniu. Pagal tris Rio de Žaneiro konvencijas ES tarptautiniu mastu įsipareigojo spręsti dirvožemio, kuriam daro poveikį dykumėjimas (JT konvencija dėl kovos su dykumėjimu), klausimą, prisidėti prie klimato kaitos švelninimo (JT bendroji klimato kaitos konvencija) ir tapti svarbia biologinės įvairovės buveine (Biologinės įvairovės konvencija). Atkurti ir išlaikyti gerą dirvožemio būklę ir ją gerinti yra naujosios Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos tikslas.

Gera dirvožemio būklė taip pat tiesiogiai padeda siekti kelių JT darnaus vystymosi tikslų¹⁶ (DVT), visų pirma 15.3 DVT. Pagal šį tikslą siekiama kovoti su dykumėjimu, atkurti nualintą žemę ir dirvožemį, įskaitant dykumėjimo, sausros ir potvynių pažeistus plotus, ir siekti, kad iki 2030 m. pasaulyje bendras blogėjančio dirvožemio plotas nebedidėtų.

Šiuo metu trūksta išsamių ir suderintų dirvožemio stebėsenos duomenų apie dirvožemio būklę. Kai kurios valstybės narės taiko dirvožemio stebėsenos sistemas, tačiau jos yra suskaidytos, nereprezentatyvios ir nesuderintos. Valstybės narės taiko skirtingus ėminių ėmimo metodus, dažnumą ir tankį, taip pat naudoja skirtingus parametrus ir analizės metodus, todėl visoje ES trūksta nuoseklumo ir palyginamumo.

Dėl visų šių priežasčių šiuo pasiūlymu sukuriama tvirta ir darni dirvožemio stebėsenos sistema, skirta visam dirvožemiui visoje ES, kuria bus sprendžiama žinių apie dirvožemį trūkumo problema. Tai turėtų būti integruota stebėsenos sistema, grindžiama ES lygmens, valstybių narių ir privačiais duomenimis. Šie duomenys bus grindžiami bendra geros dirvožemio būklės apibrėžtimi ir jais remiantis bus vykdomas tvarus dirvožemio valdymas, siekiant išlaikyti gerą dirvožemio būklę arba ją pagerinti ir taip iki 2050 m. užtikrinti geros būklės ir atsparų dirvožemį visoje ES.

¹¹ 2021 m. balandžio 28 d. rezoliucija dėl dirvožemio apsaugos (2021/2548(RSP)) ir 2021 m. birželio 9 d. rezoliucija „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą (2020/2273(INI)).

¹² Tarybos išvados „Biologinė įvairovė. Būtinybė skubiai imtis veiksmų“, dok. 12210/20.

¹³ 2021 m. vasario 3, 5 ir 5 d. plenarinėje sesijoje priimta RK nuomonė NAT-VII/010 dėl agroekologijos ir 2022 m. sausio 26–27 d. plenarinėje sesijoje priimta RK nuomonė ENVE-VII/019 „ES veiksmų planas. Nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos siekis“.

¹⁴ 2022 m. kovo 23 d. EESRK nuomonė NAT/838 dėl naujos ES dirvožemio strategijos.

¹⁵ Europos Audito Rūmai (2018 m.), „Kova su dykumėjimu ES: didėjanti grėsmė, kuriai sumažinti reikia imtis daugiau veiksmų“, įtraukta į naują Kunmingo ir Monrealio pasaulinę biologinės įvairovės strategiją.

¹⁶ <https://sdgs.un.org/goals>.

Dirvožemio stebėsenos sistema yra labai svarbi, kad būtų galima pateikti duomenis ir informaciją, reikalingus tinkamoms priemonėms apibrėžti. Tikėtina, kad šie duomenys taip pat paskatins technologinę plėtrą bei inovacijas ir stimuliuos akademinis ir pramoninius mokslinius tyrimus, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto sprendinius, pagrįstus stebėjimo sistemų ir lauko matavimo sistemų duomenimis. Dirvožemio analizės paslaugų paklausa taip pat didės, o įmonių ir specializuotų MVI pozicijos ES stiprės. Šie duomenys taip pat padės plėtoti nuotolinį dirvožemio stebėjimą ir sudarys sąlygas Komisijai sutelkti išteklius, remiantis dabartiniais mechanizmais ir technologijomis (LUCAS, „Copernicus“), kad suinteresuotoms valstybėms narėms būtų teikiamos ekonomiškai efektyvios paslaugos. Tikimasi, kad ši technologinė pažanga suteiks ūkininkams ir miškininkams lengvesnę prieigą prie duomenų apie dirvožemį, taip pat bus užtikrinta platesnio spektro, lengviau prieinama ir įperkamesnė techninė parama tvariam dirvožemio valdymui, įskaitant sprendimų priėmimo rėmimo priemones.

Valstybės narės ir ES įstaigos galėtų naudoti pakankamai detalizuotus dirvožemio būklės duomenis, kad pagerintų sausrų ir nelaimių valdymo bei atsparumo joms stebėseną ir tendencijų analizę¹⁷. Šie duomenys pagerintų prevenciją ir taip padėtų geriau reaguoti į nelaimes. Išsamūs dirvožemio būklės duomenys taip pat būtų naudingas klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos politikos įgyvendinimo šaltinis, be kita ko, susijęs su apsirūpinimo maistu saugumu ir žmonių sveikatai bei biologinei įvairovei daromu spaudimu.

Tvaraus valdymo praktikos taikymas padės valstybėms narėms užtikrinti, kad dirvožemis būtų pajėgus teikti įvairias ekosistemines paslaugas, kurios yra gyvybiškai svarbios tiek žmonių sveikatai, tiek aplinkai. Tai turėtų pagerinti bendruomenių saugą, sveikatą ir infrastruktūrą ir išlaikyti pragyvenimo šaltinį aplinkinėse vietovėse, pvz., žemės ūkio turizmas, rinkos, infrastruktūra, kultūra ir gerovė.

Dabartiniuose konkrečios praktikos ūkio ir (arba) žemės vieneto lygmeniu tyrimuose daroma išvada, kad tvaraus dirvožemio valdymo sąnaudas daugeliu atvejų atsveria ekonominė nauda ir visais atvejais nauda aplinkai¹⁸. Šiuo pasiūlymu sukuriama būtina sistema dirvožemio valdytojams remti, kol tvarus dirvožemio valdymas ir sveikas dirvožemis duos naudos. Galima tikėtis, kad tai paskatins nacionalinių ir ES lėšų skyrimą tvariam dirvožemio valdymui, taip pat skatins ir rems finansų įstaigų, investuotojų ir susijusių pramonės šakų, pavyzdžiui, maisto perdirbimo įmonių, finansavimą iš privačiojo sektoriaus. Taip būtų sustiprintas su dirvožemio valdymu susijusios veiklos konkurencingumas. Įgyvendinant programos „Europos horizontas“ Europos dirvožemio būklės gerinimo mokslinių tyrimų ir inovacijų misiją taip pat remiami ES užmojai tvaraus žemės ir dirvožemio valdymo srityje, suteikiant žinių bazę ir kuriant platesnio masto veiksmų dirvožemio būklės srityje sprendimus.

Pasiūlymu taip pat sprendžiama dirvožemio užtaršos problema. Valstybės narės turi kovoti su nepriimtina dirvožemio užtaršos keliama rizika žmonių sveikatai ir aplinkai, kad iki 2050 m. būtų sukurta aplinka be toksinių medžiagų. Siūlomas rizika grindžiamas metodas leis nustatyti

¹⁷ Europos sausrų stebėjimo centro informacija (žr. <https://edo.jrc.ec.europa.eu/edov2/php/index.php?id=1000>) grindžiama hidrologiniu modeliu LISFLOOD, kuriame naudojami LUCAS tyrimo dirvožemio duomenys.

¹⁸ Puz., Abdalla *et al.* (2019): „A critical review of the impacts of cover crops on nitrogen leaching, net greenhouse gas balance and crop productivity“. DOI: 10.1111/gcb.14644; Kik *et al.* (2021): „The economic value of sustainable soil management in arable farming systems – A conceptual framework“. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eja.2021.126334>.

standartus nacionaliniu lygmeniu, kad rizikos mažinimo priemonės būtų galima pritaikyti konkrečioms vietos sąlygoms. Pasiūlymu taip pat bus pagerintas principo „teršėjas moka“ taikymas ir bus užtikrintas didesnis visuomeninis teisingumas, nes bus skatinami veiksmai, kurie bus naudingi palankių sąlygų neturintiems namų ūkiams, gyvenantiems arčiau užterštų teritorijų. Dėl užterštų teritorijų nustatymo, tyrimo, vertinimo ir remiacijos reikalavimų atsiras darbo vietų ir bus užtikrintas ilgalaikis užimtumas (pvz., padidės aplinkos konsultantų, geologų, remiacijos inžinierių ir kt. paklausa).

Teisės aktuose siūloma laikytis laipsniško ir proporcingo požiūrio, kad valstybės narės turėtų pakankamai laiko sukurti savo valdymo sistemą, įdiegti dirvožemio stebėsenos sistemą, įvertinti dirvožemio būklę ir pradėti taikyti su tvariu dirvožemio valdymu susijusias priemones.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Per pastaruosius 30 metų ES priėmė daug įvairių aplinkosaugos priemonių, kuriomis siekiama gerinti Europos piliečių aplinkos kokybę ir sudaryti sąlygas aukštai gyvenimo kokybei. Dabartiniuose ES teisės aktuose yra kelios dirvožemiui svarbios nuostatos, tačiau esamoje ES teisinėje sistemoje yra aiški ir neginčijama spraga, kurią siekiama panaikinti šiuo pasiūlymu dėl dirvožemio būklės. Pasiūlymu papildomi esami aplinkos teisės aktai nustatant darnią ES lygmens dirvožemiui skirtą sistemą. Ji taip pat padės siekti dabartiniuose aplinkos teisės aktuose nustatytų tikslų.

Kalbant apie dirvožemio taršą, pasiūlymu papildoma Pramoninių išmetamų teršalų direktyva, Atliekų pagrindų direktyva ir Sąvartynų direktyva, Atsakomybės už aplinkos apsaugą direktyva ir Direktyva dėl nusikaltimų aplinkai, įtraukiant visų rūšių užtaršą, įskaitant istorinę dirvožemio užtaršą. Ji labai prisidės prie žmonių sveikatos apsaugos, kuri yra vienas iš pagrindinių ES aplinkos politikos tikslų.

Geros būklės dirvožemiai gali sugerti, kaupti ir filtruoti vandenį. Todėl tikimasi, kad pasiūlymu bus prisidedama prie Vandens pagrindų direktyvos, Požeminio vandens direktyvos, Nitratų direktyvos ir Aplinkos kokybės standartų direktyvos tikslų, sprendžiant dirvožemio užtaršos bei dirvožemio erozijos problemas ir gerinant vandens sulaikymą dirvožemyje. Geros būklės dirvožemis taip pat prisidės prie potvynių prevencijos – vieno iš Potvynių direktyvos tikslų.

Nuostatomis dėl tvaraus dirvožemio valdymo papildomi esami ES teisės aktai, susiję su gamta (Buveinių ir Paukščių direktyvos), gerinant biologinę įvairovę (pavyzdžiui, laukinius apdulkinguosius, kurie lizduojasi dirvožemyje) ir orą, užkertant kelią dirvožemio dalelių erozijai. Geros būklės dirvožemis yra gyvybės ir biologinės įvairovės, įskaitant buveines, rūšis ir genus, pagrindas ir padeda mažinti oro taršą.

Be to, žinios, informacija ir duomenys, surinkti laikantis pasiūlyme nustatytų stebėsenos reikalavimų, padės pagerinti projektų, planų ir programų, vykdomų pagal Poveikio aplinkai vertinimo direktyvą ir Strateginio poveikio aplinkai vertinimo direktyvą, poveikio aplinkai vertinimą.

Galiausiai pasiūlymas dera su keliomis kitomis aplinkos politikos iniciatyvomis, pavyzdžiui:

- 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija, kurioje nustatyti tolesnės gamtos apsaugos ES tikslai, ir visų pirma pasiūlymu dėl reglamento dėl gamtos atkūrimo¹⁹ (Gamtos atkūrimo teisės akto). Siūlomo Gamtos atkūrimo teisės akto tikslas – iki 2030 m. pritaikyti atkūrimo priemonės 20 % ES sausumos ir jūros, o iki 2050 m. – visoms ekosistemoms, kurias reikia atkurti taikant atkūrimo priemones. Tarp siūlomo Gamtos atkūrimo teisės akto ir šio pasiūlymo dėl dirvožemio būklės yra daug sinergijos. Todėl siūlomas Gamtos atkūrimo teisės aktas ir šis pasiūlymas vienas kitą papildo;
- Nulinės taršos veikslių plane išdėstyta vizija, kad iki 2050 m. oro, vandens ir dirvožemio tarša būtų sumažinta iki tokio lygio, kuris nebelaikomas žalingu sveikatai ir natūralioms ekosistemoms. Šis pasiūlymas dera su pasiūlymais, kuriais siekiama peržiūrėti ir sustiprinti pagrindinius esamus ES teisės aktus oro ir vandens sektoriuose ir pramoninės veiklos teisės aktus;
- Žiedinės ekonomikos veikslių plane skelbiamos mikroplastiko kiekio mažinimo priemonės ir pateikiamas Nuotekų dumblo direktyvos, kuria reglamentuojama žemės ūkyje naudojamo dumblo kokybė, vertinimas;
- Cheminių medžiagų strategijoje tvarumui užtikrinti pripažįstama, kad cheminės medžiagos yra labai svarbios šiuolaikinės visuomenės gerovei, tačiau ja siekiama geriau apsaugoti piliečius ir aplinką nuo jų galimų pavojingų savybių.
- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymas dera su ES klimato, maisto ir žemės ūkio politika.

Ši iniciatyva yra labai svarbi Europos žaliojo kurso dalis ir ES politikos tikslų, pavyzdžiui, poveikio klimatui neutralumo, atsparios gamtos ir biologinės įvairovės, nulinės taršos, tvarių maisto sistemų, žmonių sveikatos ir gerovės, įgyvendinimo priemonė.

Pasiūlymo tikslais papildomas Europos klimato teisės aktas ir užtikrinama sinergija su juo²⁰. Tai padės siekti ES prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų, nes ES taps atsparesnė, ir tikslo iki 2050 m. sukurti neutralaus poveikio klimatui Europą. Anglies dioksido saugojimas dirvožemyje yra esminė veikslių, kurių reikia siekiant neutralizuoti poveikį klimatui, dalis. Norint pasiekti šį tikslą, reikia imtis veikslių įvairiose srityse, pavyzdžiui, anglies dioksido absorbavimo taikant tvarų dirvožemio valdymą, kad būtų subalansuotas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, kuris ir toliau bus plataus užmojo dekarbonizavimo plano galutinis tikslas. Šis pasiūlymas taip pat padės siekti ES prisitaikymo prie klimato kaitos tikslų, padaryti ES atsparesnę ir sumažinti jos pažeidžiamumą dėl klimato kaitos, pavyzdžiui, didinant dirvožemio pajėgumą išlaikyti vandenį.

Pasiūlymu visapusiškai papildoma ir sąveikaujama su neseniai persvarstytu Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės (LULUCF) reglamentu²¹, kad jis atitiktų tikslą iki 2030 m. 55 % sumažinti grynąjį išmetamą teršalų kiekį. Persvarstytu

¹⁹ COM(2022) 304.

²⁰ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (OL L 243, 2021 7 9).

²¹ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/841 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir absorbuojamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 ir Sprendimas Nr. 529/2013/ES (OL L 156, 2018 6 19, p. 1).

LULUCF reglamentu²² siekiama iki 2030 m. ES lygmeniu pasiekti 310 Mt CO₂ ekvivalento grynojo absorbuojamo ŠESD kiekio LULUCF sektoriuje. 2026–2029 m. laikotarpiu kiekviena valstybė narė turės privalomą nacionalinį tikslą laipsniškai didinti absorbuojamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Šiais tikslais reikalaujama, kad visos valstybės narės savo žemės naudojimo politikoje padidintų klimato srities užmojus. Be to, LULUCF reglamentu reikalaujama, kad valstybės narės sukurtų dirvožemio anglies sancaupų stebėsenos sistemas, tikėdamosi, kad dirvožemyje bus geriau įgyvendinamas gamtinis klimato kaitos švelninimas. Šis pasiūlymas dėl geros dirvožemio būklės ir persvarstytas LULUCF reglamentas vienas kitą papildys, nes geros būklės dirvožemis sekvestruoja daugiau anglies dioksido, o LULUCF tikslais skatinamas tvarus dirvožemio valdymas. Sustiprinta ir reprezentatyvesnė dirvožemio stebėseną taip pat užtikrins geresnę sėkmingo politikos įgyvendinimo LULUCF sektoriuje stebėseną.

Siūlomo reglamento dėl anglies dioksido absorbavimo sertifikavimo sistemos²³ tikslas – palengvinti aukštos kokybės anglies dioksido absorbavimo diegimą taikant savanorišką ES sertifikavimo sistemą, kuria užtikrinamas didelis naudingumas klimatui ir aplinkai. Anglies dioksido absorbavimas taip pat yra naujas verslo modelis savanoriškoje anglies dioksido rinkoje. Ši iniciatyva itin naudinga užtikrinant dirvožemio gebėjimą absorbuoti ir kaupti anglies dioksidą. Priešingai, dirvožemio regeneravimas iki geros būklės yra labai svarbus didinant jo pajėgumą absorbuoti ir kaupti anglies dioksidą ir gauti anglies dioksido absorbavimo kreditų. Be to, dirvožemių rajonų sukūrimas, kaip numatyta iniciatyvoje dėl dirvožemio, ir susijusių duomenų bei žinių kaupimas palengvins anglies dioksido absorbavimo sertifikavimo įgyvendinimą.

Galiausiai tikimasi, kad atitinkamas geros būklės dirvožemio sertifikavimas padidins anglies dioksido absorbavimo sertifikato vertę ir suteiks didesnę socialinę ir rinkos pripažinimą tvaraus dirvožemio valdymo ir susijusių maisto bei ne maisto produktų atžvilgiu. Geros būklės dirvožemių nauda ir priemonės šiam tikslui pasiekti taip pat padės padidinti privatų finansavimą, nes maisto pramonė ir kitos įmonės jau pradėjo įgyvendinti programas, kuriomis siekiama mokėti už ekosistemines paslaugas ir remti tvarią praktiką, susijusią su gera dirvožemio būkle. Be to, tikėtina, kad dėl dirvožemio, kuris buvo sertifikuotas kaip geros būklės, žemės vertė padidės, pvz., siekiant užtikrinti užstatą, pardavimą ar paveldėjimą.

Šis pasiūlymas dera su strategija „Nuo ūkio iki stalo“²⁴, kuria siekiama bent 50 % sumažinti maisto medžiagų praradimą, kartu užtikrinant, kad dirvožemio derlingumas nepablogėtų. Be to, pasiūlymas dėl geros dirvožemio būklės padės didinti ES maisto sistemos atsparumą.

Pasiūlymu remiamos žemės ūkio sektoriaus pastangos pagal BŽŪP²⁵ taikant naujas taisykles, kuriomis siekiama padidinti žemės ūkio sektoriaus aplinkosauginį veiksmingumą, kaip matyti

²² 2023 m. balandžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/839, kuriuo dėl taikymo srities, ataskaitų teikimo ir atitikties taisyklių supaprastinimo ir valstybių narių 2030 m. tikslų nustatymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/841 ir dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo, pažangos stebėjimo ir peržiūros tobulinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1999 (OL L 107, 2023 4 21, p. 1).

²³ COM(2022) 672 *final*.

²⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020) 381 *final*).

²⁵ 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo

ir 2023–2027 m. BŽŪP strateginiuose planuose²⁶. Į šią politiką įtrauktos tam tikros privalomos aplinkos ir klimato sąlygos (geros agrarinės ir aplinkosaugos sąlygos), kurias ūkininkai turi atitikti, kad gautų BŽŪP paramą pajamoms. Kai kurios iš šių sąlygų yra susijusios su dirvožemio tvarkymo praktika (pvz., dirvožemio erozijos ribojimo praktika (pvz., žemės dirbimo valdymas), minimali dirvožemio danga ir sėjomaina) ir tikimasi, kad jos padės išlaikyti gerą dirvožemio būklę žemės ūkio paskirties dirvožemyje arba pagerinti ją. Pagal BŽŪP taip pat numatyta finansinė parama ūkininkams, kurie įsipareigoja taikyti konkrečią aplinkos ir klimato srities praktiką arba investicijas, viršijančias šias sąlygas. Pagal patvirtintus 2023–2027 m. BŽŪP strateginius planus iki 2027 m. pusė ES naudojamos žemės ūkio paskirties žemės bus remiama įsipareigojimais, kurie yra naudingi dirvožemio valdymui siekiant pagerinti dirvožemio kokybę ir biotą (tai, pvz., žemės dirbimo mažinimas, dirvožemio danga jautriais laikotarpiais su tarpiniais pasėliais, sėjomaina, įskaitant ankštinius augalus). Stiprindamos BŽŪP inovacijų aspektą, valstybės narės planavo įsteigti daugiau kaip 6 600 veiklos grupių, iš kurių apie 1 000 turėtų spręsti dirvožemio būklės problemas. Dėl šių sąsajų į šią direktyvą turėtų būti atsižvelgta, kai pagal Reglamento (ES) 2021/2115 159 straipsnį Komisija iki 2025 m. gruodžio 31 d. peržiūri to reglamento XIII priede pateiktą sąrašą.

Šiame pasiūlyme dėl dirvožemio bus nustatyti tvaraus valdymo principai, taikytini Europoje tvarkomam dirvožemiui, įskaitant žemės ūkio paskirties dirvožemį. Valstybėms narėms bus suteikta galimybė lanksčiai taikyti šiuos principus taip, kaip jos mano esą geriausia, ir pasirinkti, kaip juos įtraukti į savo BŽŪP strateginius planus. Šiame pasiūlyme taip pat bus numatytos priemonės BŽŪP paramos priemonių poveikio stebėsenai gerinti.

Šis pasiūlymas dera su pasiūlymu esamą ūkių apskaitos duomenų tinklą (ŪADT) pertvarkyti į Ūkių tvarumo duomenų tinklą (ŪTDT)²⁷, įtrauktą į strategiją „Nuo ūkio iki stalo“. Naujuoju ŪTDT bus siekiama rinkti ūkių lygmens duomenis apie tvarumą ir prisidėti prie konsultavimo paslaugų ūkininkams gerinimo ir ūkių veiklos rezultatų lyginamosios analizės. Pertvarkius naująjį tinklą, Europos Komisija ir valstybės narės galės stebėti konkrečios agrarinės aplinkosaugos praktikos, įskaitant dirvožemio tvarkymo praktiką, plėtrą ūkių lygmeniu.

Šis pasiūlymas dera su kitais ES politikos tikslais, kuriais siekiama ES atviro strateginio savarankiškumo, pavyzdžiui, susijusiais su pasiūlymu dėl Europos svarbiausių žaliavų akto²⁸, kuriuo siekiama užtikrinti saugų ir tvarų svarbiausių žaliavų tiekimą Europos pramonei, ir turėtų būti atitinkamai įgyvendinamas.

plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1).

²⁶ https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en.

²⁷ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl perėjimo nuo ūkių apskaitos duomenų tinklo prie ūkių tvarumo duomenų tinklo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1217/2009 (COM(2022) 296 *final*, 2022/0192 (COD)).

²⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus svarbiausių žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (COM(2023) 160 *final*).

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo nuostatos susijusios su aplinkos apsauga. Todėl šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 192 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kaip turėtų būti įgyvendinamas Sutarties 191 straipsnis. Sutarties 191 straipsnyje nustatyti ES aplinkos politikos tikslai:

- išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę;
- saugoti žmonių sveikatą;
- apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius
- remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, visų pirma kovai su klimato kaita.

Pasiūlyme nėra priemonių, darančių poveikį žemės naudojimui.

Atsižvelgiant į tai, kad ši sritis priklauso pasidalijamajai ES ir valstybių narių kompetencijai, ES veiksmai turi atitikti subsidiarumo principą.

• Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)

Veiksmai ES lygmeniu yra pagrįsti atsižvelgiant į problemos mastą ir tarpvalstybinį pobūdį, dirvožemio degradacijos poveikį visoje ES ir riziką aplinkai, ekonomikai ir visuomenei.

Dirvožemio degradacija dažnai neteisingai laikoma vien vietos problema, o tarpvalstybinis poveikis nepakankamai įvertinamas. Problemos veiksniai ir poveikis peržengia šalių sienas ir mažina ekosisteminių paslaugų teikimą daugelyje šalių, nes dirvožemis nuplaunamas vandeniu arba nupučiamas vėju. Teršalai gali skliti per orą, paviršinį vandenį ir požeminį vandenį, gali judėti per sienas ir daryti poveikį maistui.

Retai pastebima ar pripažįstama, kad geros būklės dirvožemis yra labai svarbus sprendžiant pasaulinius visuomeninius uždavinius. Dirvožemis atlieka svarbų vaidmenį maisto medžiagų, anglies ir vandens cikluose, o šie procesai akivaizdžiai nėra ribojami fizinių ir politinių sienų.

Todėl visos valstybės narės turi imtis suderintų priemonių, kad iki 2050 m. būtų įgyvendinta vizija, kad iki 2050 m. visas dirvožemis būtų geros būklės, kaip nustatyta 2030 m. dirvožemio strategijoje, ir būtų užtikrinta, kad dirvožemis galėtų ilguoju laikotarpiu teikti ekosistemines paslaugas visoje ES.

Jei greitai nesustabdysime dabartinės dirvožemio degradacijos ir neatkursime geros dirvožemio būklės, mūsų maisto sistema taps mažiau naši ir vis labiau pažeidžiama dėl klimato kaitos ir priklausys nuo daug išteklių reikalaujančių sąnaudų. Paaiškėjo, kad pavienių valstybių narių veiksmų nepakanka padėčiai ištaisyti, nes dirvožemio degradacija tęsiasi ir netgi blogėja.

Atsižvelgiant į tai, kad kai kurie dirvožemio būklės aspektai į ES teisės aktus įtraukti tik nedaug, reikia papildomų ES veiksmų, kad būtų papildyti dabartiniai reikalavimai ir užpildytos politikos spragos.

Pasiūlymu siekiama sudaryti sąlygas tvariai valdyti dirvožemį ir mažinti dirvožemio degradacijos išlaidas. Siūlomų veiksmų tikslus galima geriau pasiekti ES lygmeniu dėl jų masto ir poveikio. Reikia imtis suderintų veiksmų pakankamai dideliu mastu, kad būtų galima

stebėti ir tvariai valdyti dirvožemį, kad būtų galima pasinaudoti sinergija, veiksmingumu ir efektyvumu. Taip pat reikia imtis koordinuotų veiksmų, kad būtų įvykdyti ES ir pasaulio lygmeniu prisiimti įsipareigojimai dėl geros dirvožemio būklės. Yra rizikos, kad tinkamai neapsaugojus dirvožemio ES ir jos valstybės narės nepajėgs įvykdyti tarptautinių ir Europos žaliąjo kurso įsipareigojimų aplinkos, darnaus vystymosi ir klimato srityse. Galiausiai, siekiant pašalinti galimus vidaus rinkos iškreipimus ir nesąžiningą įmonių konkurenciją, būtina imtis veiksmų ES lygmeniu, nes kai kuriose valstybėse narėse aplinkosaugos reikalavimai yra mažesni.

- **Proporcingumas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, nes juo neviršijama to, kas būtina, kad iki 2050 m. visi ES dirvožemiai būtų sveiki. Siūloma priemonė yra direktyva, kuria valstybėms narėms paliekama daug lankstumo nustatyti geriausias priemones ir pritaikyti požiūrį prie vietos sąlygų. Tai labai svarbu siekiant atsižvelgti į regioninius ir vietos ypatumus, susijusius su dirvožemio kintamumu, žemės naudojimu, klimato sąlygomis ir socialiniais bei ekonominiais aspektais.

Pasiūlymu užtikrinama, kad jo tikslai būtų pasiekti taikant reikalavimus, kurie būtų realistiški ir neviršytų to, kas būtina. Dėl šios priežasties valstybėms narėms suteikiama pakankamai laiko palaipsniui įdiegti valdymą, dirvožemio būklės stebėsenos ir vertinimo mechanizmus ir priemones, kurių reikia tvaraus dirvožemio valdymo principams įgyvendinti.

Siekiant užtikrinti, kad ES pasiektų savo tikslus, pasiūlyme nustatomi įpareigojimai stebėti ir vertinti dirvožemio būklę ir peržiūrėti taikomų priemonių veiksmingumą. Poveikio vertinime įvertintas visų politikos galimybių poveikis ir nustatyta, kad pasiūlymai yra proporcingi.

- **Priemonės pasirinkimas**

Norint pasiekti ilgalaikį tikslą iki 2050 m. užtikrinti gerą dirvožemio būklę ES, užuot taikant su teisėkūra nesusijusius metodus, reikalingas teisėkūros metodas. Pasiūlymu nustatoma darni dirvožemio stebėsenos ir tvaraus valdymo šioje srityje sistema. Pasiūlymu valstybėms narėms paliekama daug lankstumo nustatant joms geriausias priemones ir pritaikant požiūrį prie vietos sąlygų. Šių tikslų geriausia siekti priimančią direktyvą. Dėl įvairių dirvožemio sąlygų ir naudojimo būdų visoje ES, taip pat dėl lankstumo ir subsidiarumo poreikio direktyva yra geriausia teisinė priemonė šiam tikslui pasiekti.

Taikant direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės pasiektų savo tikslus ir įdiegtų priemones nacionalinėse materialinės ir procesinės teisės sistemose. Tačiau direktyvomis valstybėms narėms suteikiama daugiau laisvės įgyvendinant ES priemonę nei reglamentai, nes valstybės narės gali pasirinkti, kaip įgyvendinti direktyvoje nustatytas priemones.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma, nes šiuo metu nėra ES teisės aktų, konkrečiai reglamentuojančių dirvožemį.

Atlikus ES biologinės įvairovės strategijos iki 2020 m. vertinimą (SWD(2022) 284) patvirtinta, kad dirvožemio degradacija, nykimas ir dykumėjimas kelia grėsmę buveinėms ir rūšims. Jame taip pat konstatuota, kad gamtos procesais pagrįsti sprendimai yra labai svarbūs siekiant padėti sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir prisitaikyti prie kintančio klimato.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2022 m. vasario 16 d. – 2022 m. kovo 16 d. Komisija surengė kvietimą teikti informaciją apie dirvožemio būklę ir gavo 189 atsakymus.

2022 m. rugpjūčio 1 d. – 2022 m. spalio 24 d. Komisija surengė internetines viešas konsultacijas dėl galimo Geros dirvožemio būklės teisės akto dėl dirvožemio apsaugos, tvaraus valdymo ir atkūrimo. Ji gavo 5 782 atsakymus.

Nuo 2015 m. Komisija palaiko atvirą dialogą su valstybėmis narėmis per ES dirvožemio apsaugos ekspertų grupę. Grupė paprastai posėdžiavo du kartus per metus, tačiau 2022 m. ji posėdžiavo aštuonis kartus, kad aptartų keletą Geros dirvožemio būklės teisės akto aspektų, grindžiamų Komisijos parengtais teminiais darbo dokumentais. 2022 m. spalio mėn. ekspertų grupė buvo išplėsta įtraukiant kitas nei valstybės narės suinteresuotųjų subjektų grupes. 2022 m. spalio 4 d. ir 2023 m. vasario 7 d. naujos sudėties ekspertų grupė posėdžiavo du kartus ir šiuose posėdžiuose aptarė Dirvožemio teisės aktą.

Komisija taip pat surengė pokalbius ir išsiuntė tikslinius klausimynus, kad sužinotų ekspertų nuomonę apie tam tikrų priemonių sąnaudas, įgyvendinamumą ir poveikį. 2022 m. lapkričio 14–28 d. ji surinko atsakymus.

Prie poveikio vertinimo pridedama visų konsultacijų apibendrinamoji ataskaita (2 priedas). Joje pateikiama gautų atsiliepimų strategija, metodas ir apžvalga. Komisija, lygindama įvairias politikos galimybes, visapusiškai atsižvelgė į suinteresuotųjų subjektų nuomones (žr. poveikio vertinimo 10 priedą).

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Komisija iš esmės rėmėsi ES dirvožemio apsaugos ekspertų grupės, kuri aptarė kelis Komisijos parengtus teminius dokumentus, patirtimi ir Jungtinio tyrimų centro sukaupta vidaus mokslinių tyrimų patirtimi.

Komisija taip pat rėmėsi viešai prieinamais kompetentingų organizacijų, pavyzdžiui, FAO, EAA, IPBES ir Europos akademijų mokslo patariamąsios tarybos, duomenimis ir žiniomis. Ji sukaupe ir daugiau ekspertinių žinių vykdydama paslaugų sutartis ir ES finansuojamus projektus, visų pirma pagal programą „Europos horizontas“.

- **Poveikio vertinimas**

Šis pasiūlymas pagrįstas poveikio vertinimu. Išsprendus klausimus, iškeltus 2023 m. vasario 17 d. pateiktoje Reglamentavimo patikros valdybos neigiamoje nuomonėje, 2023 m. balandžio 28 d. dėl poveikio vertinimo projekto buvo pateikta teigiama nuomonė su išlygomis. Reglamentavimo patikros valdyba visų pirma reikalavo paaiškinti galimybių turinį ir įgyvendinamumą, atspindėti riziką, kad iki 2050 m. visoje ES nebus pasiektas geros būklės dirvožemių tikslas, diferencijuoti poveikio konkurencingumui analizę ir aiškiau išdėstyti valstybių narių nuomones.

Poveikio vertinime politikos galimybės aprašytos remiantis penkiomis pagrindinėmis sudedamosiomis dalimis:

- 1) geros dirvožemio būklės apibrėžtis ir dirvožemių rajonų kūrimas,
- 2) dirvožemio būklės stebėsena,
- 3) tvarus dirvožemio valdymas,

- 4) užterštų teritorijų nustatymas, registravimas, tyrimas ir vertinimas,
- 5) dirvožemio būklės atkūrimas ir užterštų teritorijų remediacija.

Kiekvienam iš penkių sudedamųjų dalių buvo parengtos galimybės, diferencijuojant lankstumą ir suderinimą įvairiais lygiais, atsižvelgiant į reikšmingus galimus sprendimus. Viena galimybė buvo sukurta tam, kad valstybėms narėms būtų suteikta kuo daugiau lankstumo, kita – aukščiausio lygio suderinimo tikslu, o trečiąja užtikrinamas tarpinis suderinimo ir lankstumo lygis. 1 galimybė yra tik stebėsenos scenarijus, pagal kurį nenustatytos tvaraus dirvožemio valdymo, atkūrimo ir remediacijos priemonės, tačiau ji atmesta ankstyvame etape, nes manoma, kad jos nepakanka tikslams pasiekti ir suinteresuotųjų subjektų lūkesčiams patenkinti.

Pagal tinkamiausią galimybę buvo derinamos veiksmingiausios, efektyviausios ir politikos požiūriu darniausios galimybės, pasirinktos iš kiekvienos sudedamosios dalies. Visoms sudedamosioms dalims, išskyrus užterštų teritorijų remediaciją, pasirinkta 3 galimybė, kuria užtikrinamas tarpinis lankstumo ir suderinimo lygis (ir labai lankstus 2 variantas dėl pertvarkymo). Tinkamiausia galimybė, nustatyta atlikus poveikio vertinimą, pagrįsta pakopiniu požiūriu, pagal kurį valstybės narės turėtų laiko įdiegti mechanizmus, skirtus pirmiausia įvertinti dirvožemio būklę, o tada nuspręsti, kokių regeneravimo priemonių reikia, kai bus pateiktos išvados.

Tinkamiausia galimybė buvo skirta dirvožemio degradacijos poveikiui, visų pirma ekosisteminių paslaugų praradimui, mažinti. Taip būtų užtikrinta, kad ES ekonomiškai efektyviu būdu pasiektų savo politikos tikslus, tokius kaip geros būklės dirvožemis ir nulinės taršos tikslas iki 2050 m. Didžiausia nauda gaunama iš išlaidų vengimo kovojant su dirvožemio degradacija. Didžiausios išlaidos susijusios su tvaraus dirvožemio valdymo ir atkūrimo priemonių įgyvendinimu. Apskaičiuota, kad iniciatyvos nauda siekia apie 74 mlrd. EUR per metus. Bendros išlaidos sudarytų 28–38 mlrd. EUR per metus. Su užterštomis teritorijomis susijusios metinės išlaidos yra labai neaiškios. Apskaičiuota, kad užterštomis teritorijoms nustatyti ir tirti bus skirta 1,9 mlrd. EUR, o joms pertvarkyti – 1 mlrd. EUR per metus.

Nors nebuvo įmanoma kiekybiškai įvertinti ir monetizuoti viso poveikio, pasirinktos galimybės naudos ir sąnaudų santykis konservatyviai ir apdairiai įvertintas kaip lygus 1,7. Pagal ją taip pat reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų visuomenės, visų pirma dirvožemio valdytojų, ūkininkų ir miškininkų, dalyvavimą.

Norint pereiti prie tvaraus dirvožemio valdymo reikia investicijų, kad būtų galima pasinaudoti ilgalaikę geros būklės dirvožemio teikiama nauda aplinkai, ekonomikai ir visuomenei. Norint sėkmingai įgyvendinti tinkamiausią galimybę, reikia pasinaudoti įvairiais finansavimo šaltiniais Europos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis. Todėl šis pasiūlymas skelbiamas kartu su Komisijos tarnybų darbinio dokumentu, kuriame apžvelgiamos finansavimo galimybės pagal 2021–2027 m. ES daugiamečių biudžetą, skirtas dirvožemio apsaugai, tvariam valdymui ir atkūrimui. Valstybės narės taip pat toliau dalijasi žiniomis, patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis keliose tarpusavyje susijusiose ES platformose dirvožemio būklės klausimais.

Pasiūlymas atitinka tinkamiausią galimybę dėl visų sudedamųjų dalių, išskyrus sudedamąją dalį dėl dirvožemio atkūrimo. Siekiant sumažinti valstybėms narėms, žemės savininkams ir žemės valdytojams tenkančią naštą, pasiūlymas yra ne toks griežtas, kiek tai susiję su dirvožemio atkūrimu, palyginti su poveikio vertinime nurodyta tinkamiausia galimybe. Visų

pirma pasiūlyme nereikalaujama, kad valstybės narės sukurtų naujas priemonių programas ar geros dirvožemio būklės planus. Tačiau, kadangi taikant šį požiūrį gali padidėti rizika, kad iki 2050 m. nebus pasiektas geros būklės dirvožemio būklės tikslas, siūloma, kad Komisija atliktų analizę, ar reikia nustatyti konkretesnius reikalavimus siekiant iki 2050 m. atkurti ir (arba) atkurti nesveiką dirvožemį, atsižvelgiant į ankstyvą direktyvos vertinimą, numatytą praėjus šešeriems metams nuo jos įsigaliojimo. Ši analizė bus grindžiama mainais su valstybėmis narėmis ir suinteresuotosiomis šalimis ir joje bus atsižvelgta į geros dirvožemio būklės vertinimo išvadas, tvaraus dirvožemio valdymo pažangą ir žinių apie dirvožemio būklės deskriptorių kriterijus raidą.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Verslo sektoriai, kuriems, kaip numatoma, turės įtakos iniciatyva, apima žemės ūkio, miškininkystės ir susijusias žinių sklaidos paslaugas, dirvožemį teršiančią verslo veiklą, su užterštų teritorijų remediacija susijusią verslo veiklą, mokslinius tyrimus ir laboratorijas. Dirvožemio degradacija turi įtakos jų našumui ir konkurencingumui. Už veiksmus, kurių imtasi degradacijos problemai spręsti, nėra atlyginama ir jie daro poveikį vienodoms sąlygoms.

Įgyvendinus pasiūlymą bus sukurta keletas augimo ir inovacijų galimybių, be kita ko, ES MVĮ, tiek kuriant ir taikant tvaraus dirvožemio valdymo praktiką, tiek tiriant užterštą dirvožemį ir atliekant jo remediaciją. Be to, tikimasi, kad sukūrus dirvožemio stebėsenos sistemą atsiras galimybių moksliniams tyrimams ir plėtrai bei verslui kurti naujas technologijas ir inovacijas, skirtas dirvožemio būklei stebėti ir vertinti.

Siekiant dar labiau sumažinti administracinę naštą, pasiūlyme nereikalaujama, kad valstybės narės sukurtų naujas tvaraus dirvožemio valdymo ar atkūrimo priemonių programas. Be to, kuo labiau vadovaujamosi skaitmeniniais ir nuotolinio stebėjimo sprendimais. Valstybės narės teiks ataskaitas Komisijai tik kas 5 metus, o ataskaitose pateikiama tik ta informacija, kurios Komisijai reikia, kad ji galėtų atlikti savo vaidmenį prižiūródama direktyvos įgyvendinimą, ją vertindama ir teikdama ataskaitas kitoms ES institucijoms.

- **Pagrindinės teisės**

Siūlomoje direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir principai, įtvirtinti ES pagrindinių teisių chartijoje. Pasiūlyme nustatomos priemonės, kuriomis siekiama iki 2050 m. užtikrinti gerą dirvožemio būklę ir pasirūpinti, kad dirvožemio užtarša būtų sumažinta iki tokio lygio, kuris nebelaikomas žalingu žmonių sveikatai ir aplinkai. Taip bus užtikrinta socialiai ir ekonomiškai nepalankioje padėtyje esančių bendruomenių, gyvenančių užterštose teritorijose arba netoli jų, apsauga. Pasiūlymu siekiama į ES politiką integruoti aukšto lygio aplinkos apsaugą ir gerinti aplinkos kokybę, laikantis ES pagrindinių teisių chartijos 37 straipsnyje nustatyto darnaus vystymosi principo. Jame taip pat konkrečiai įtvirtinta pareiga apsaugoti teisę į gyvybę, kaip nustatyta Chartijos 2 straipsnyje.

Pasiūlymu prisidedama prie teisės į veiksmingą teisinę gynybą teisme, kaip nustatyta Chartijos 47 straipsnyje, parengiant išsamias nuostatas dėl teisės kreiptis į teismą ir sankcijų.

Pasiūlymu nereglamentuojamas nuosavybės naudojimas ir gerbiama Chartijos 17 straipsnyje nustatyta nuosavybės teisė. Tačiau, siekdamas įvykdyti įsipareigojimus, susijusius su geros dirvožemio būklės stebėseną (imti dirvožemio ėminius), valstybių narių kompetentingoms institucijoms gali reikėti reikalauti, kad žemės savininkai jiems suteiktų teisę naudotis savo

nuosavybe pagal taikomas nacionalines taisykles ir procedūras. Valstybės narės taip pat gali reikalauti, kad žemės savininkai įgyvendintų dirvožemio tvaraus valdymo priemones.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas turės poveikį Komisijos biudžetui reikalingų žmogiškųjų ir administracinių išteklių požiūriu.

Dėl šios naujos iniciatyvos, kuria nustatoma nauja dirvožemio stebėsenos ir vertinimo, tvaraus valdymo ir atkūrimo sistema, padidės Komisijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo darbo krūvis. Komisija turės valdyti naują komitetą ir patikrinti perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių išsamumą bei atitiktį. Ji taip pat turės stebėti ir analizuoti valstybių narių pateiktus duomenis, priimti įgyvendinimo aktus ir prireikus teikti rekomendacijų.

Komisija suintensyvins dirvožemio stebėsenos įgyvendinimo ir integravimo veiksmus. Ji prašys mokslo bendruomenės paramos, padedama Jungtinio tyrimų centro, ir pradėdama įgyvendinti ES finansuojamus projektus.

Europos aplinkos agentūra sukurs naują infrastruktūrą, skirtą analizės ataskaitoms teikti, dirvožemio apsaugos politikai remti ir darbui, kurio reikia dirvožemio duomenims integruoti į kitas politikos sritis. Bus siekiama sinergijos su kitomis užduotimis. Galimas nedidelio sustiprinimo poreikis bus sugrupuotas būsimam teisės akto pasiūlymui skirtoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje.

Poveikis biudžetui ir reikalingi žmogiškieji bei administraciniai ištekliai nurodyti pridedamoje finansinėje pažymoje.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsenos, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Įsigaliojus siūlomai direktyvai, valstybės narės turės ne ilgiau kaip dvejus metus priimti priemones, būtinas direktyvai perkelti į nacionalinę teisę, ir pranešti apie šias priemones Komisijai.

Komisija patikrins perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių, apie kurias pranešė valstybės narės, išsamumą ir šių priemonių atitiktį reikalavimams, remdamasi aiškinamaisiais dokumentais, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudėtinių dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos.

Pasiūlyme yra keletas nuostatų, kuriomis reglamentuojama stebėsenos tvarka. Jame nustatyta nuosekli dirvožemio stebėsenos sistema, kad būtų teikiami duomenys apie dirvožemio būklę visose valstybėse narėse ir visuose dirvožemiuose. Šie duomenys bus skelbiami viešai pagal taikytinus teisės aktus.

Užterštų ir galimai užterštų teritorijų registras leis Komisijai, piliečiams, NVO ir kitoms suinteresuotoms šalims stebėti, kaip įgyvendinamos su dirvožemio užtarša susijusios pareigos.

Pasiūlyme taip pat išdėstytos ataskaitų teikimo nuostatos. Reikalaujama, kad valstybės narės kas 5 metus praneštų Komisijai apie tam tikrus klausimus.

Pasiūlyme numatytas direktyvos vertinimas, kuris bus grindžiamas valstybių narių pateikta informacija ir visa kita turima informacija. Šiuo vertinimu bus remiamasi peržiūrint direktyvą. Pagrindiniai vertinimo metu nustatyti faktai bus perduoti Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui.

Pasiūlyme taip pat yra nuostatų, kuriomis taisyklės pritaikomos prie mokslo ir technikos pažangos.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Siūloma direktyva susijusi su aplinkos teisės aktais ir ja siekiama reguliuoti dirvožemio būklę ES lygmeniu, kartu suteikiant valstybėms narėms daug lankstumo, kaip pasiekti tikslus. Šiuo metu nėra specialių ES teisės aktų dėl dirvožemio, o siūlomoje direktyvoje pateikiamos naujos su dirvožemiu susijusios sąvokos ir pareigos, kurios daugiausia paveiks valdžios institucijas ir suinteresuotuosius subjektus žemės ūkio, miškininkystės ir pramonės sektoriuose.

Valstybės narės gali naudoti skirtingas teises priemones direktyvai perkelti į nacionalinę teisę ir gali prireikti iš dalies pakeisti galiojančias nacionalines nuostatas. Tikėtina, kad direktyvos įgyvendinimas valstybėse narėse padarys poveikį ne tik centrinio ar nacionalinio lygmens teisės aktams, bet ir įvairių lygmenų vietos ir regionų teisės aktams. Todėl aiškinamieji dokumentai padės patikrinti perkėlimą į nacionalinę teisę ir sumažinti Komisijai tenkančią administracinę naštą, susijusią su atitikties stebėseną. Jų nepateikus, siekiant nustatyti visose valstybėse narėse taikomus metodus, reikėtų daug išteklių ir intensyvaus bendravimo su nacionalinėmis institucijomis.

Atsižvelgiant į tai, proporcinga prašyti valstybių narių priimti aiškinamųjų dokumentų teikimo naštą, kad Komisija galėtų prižiūrėti siūlomos direktyvos, kuri yra labai svarbi Europos žaliajam kursui, perkėlimą į nacionalinę teisę. Todėl valstybės narės turėtų pranešti apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemones ir pateikti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose būtų paaiškinta, kaip direktyvos sudedamosios dalys yra susijusios su atitinkamomis nacionalinių perkėlimo priemonių dalimis. Tai dera su 2011 m. rugsėjo 28 d. bendru valstybių narių ir Komisijos politiniu pareiškimu dėl aiškinamųjų dokumentų

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnyje nustatytas svarbiausias direktyvos tikslas – sukurti darnią dirvožemio stebėsenos sistemą, pagal kurią būtų teikiami duomenys apie dirvožemio būklę visose valstybėse narėse, ir užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2050 m. ES dirvožemiai taptų geros būklės, kad jie galėtų teikti įvairias paslaugas tokiu mastu, kurio pakaktų aplinkos, visuomenės ir ekonominiams poreikiams patenkinti, ir sumažinti dirvožemio taršą iki tokio lygio, kuris nebelaikomas kenksmingu žmonių sveikatai. Direktyva padedama užkirsti kelią klimato kaitos poveikiui ir jį švelninti, didinti atsparumą gaivalinėms nelaimėms ir užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą.

2 straipsnyje nustatyta teritorinė direktyvos, kuri taikoma visam ES dirvožemiui, taikymo sritis.

3 straipsnyje pateikiamos apibrėžtys.

4 ir 5 straipsniuose nustatomi valdymo reikalavimai. 4 straipsnyje nustatoma, kad valstybės narės turi visoje savo teritorijoje sukurti dirvožemių rajonus, kuriuose būtų galima valdyti dirvožemį ir laikytis direktyvos reikalavimų. 4 straipsnyje taip pat nustatyti kriterijai, kuriuos

valstybės narės turi taikyti nustatydamas tokius dirvožemių rajonus. 5 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų institucijas, kurioms būtų pavesta vykdyti direktyvoje nustatytas pareigas.

6 straipsnyje aprašoma bendra dirvožemių rajonų stebėsenos sistema, siekiant užtikrinti, kad dirvožemio būklė būtų reguliariai stebima. Jame taip pat aprašoma, kaip Komisija gali remti valstybių narių veiksmus dirvožemio būklės stebėsenos srityje.

7 straipsnyje nustatomi dirvožemio deskriptoriai ir dirvožemio būklės stebėsenos bei vertinimo kriterijai. Jame nurodoma, kad kai kuriuos kriterijus nustatys valstybės narės.

8 straipsnyje nustatoma, kad valstybės narės turi reguliariai atlikti dirvožemio matavimus. Jame taip pat nustatoma ėminių ėmimo vietų nustatymo ir dirvožemio deskriptorių matavimo metodika.

9 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės įvertintų dirvožemio būklę remdamosi reguliariais dirvožemio matavimais, kad nustatytų, ar dirvožemis yra geros būklės.

10 straipsnyje nustatomi tvaraus dirvožemio valdymo principai, kuriais siekiama išlaikyti gerą dirvožemio būklę arba ją pagerinti.

11 straipsnyje nustatomi poveikio švelninimo principai, kurių valstybės narės turi laikytis žemės užėmimo atveju.

12 straipsnyje nustatoma bendra pareiga nustatyti ir tirti potencialiai užterštas teritorijas ir valdyti užterštus teritorijas.

13 straipsnyje reikalaujama, kad būtų nustatytos visos potencialiai užterštos teritorijos, o 14 straipsnyje reikalaujama, kad tos teritorijos būtų iširtos siekiant nustatyti, ar jos užterštos.

15 straipsnyje nustatomos užterštų teritorijų tvarkymo pareigos. Jame nustatoma, kad valstybės narės turi atlikti konkrečios teritorijos rizikos vertinimą, siekdamas nustatyti, ar užteršta teritorija kelia nepriimtina riziką žmonių sveikatai ar aplinkai, ir imtis tinkamų rizikos mažinimo priemonių.

16 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės sudarytų užterštų ir potencialiai užterštų teritorijų registrą. Jame nurodoma, kad registre turi būti VII priede nurodyta informacija ir kad jis turi būti viešai prieinamas ir nuolat atnaujinamas.

17 straipsnyje pateikiamos nuostatos dėl ES finansavimo.

18 straipsnyje išdėstomi informacijos teikimo reikalavimai. Jame teigiama, kad valstybės narės privalo reguliariai teikti duomenis ir informaciją Komisijai elektroniniu formatu.

19 straipsnyje numatyta galimybė susipažinti su informacija siekiant didesnio skaidrumo.

20 straipsnyje nustatomos sąlygos, kuriomis Komisija priims deleguotuosius aktus.

21 straipsnyje nustatomos sąlygos, kuriomis Komisija priims įgyvendinimo aktus (komiteto procedūra).

22 straipsnyje nustatomi reikalavimai, reglamentuojantys teisę kreiptis į teismą.

23 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas. Sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

24 straipsnyje numatomas direktyvos vertinimas.

25 straipsnyje nustatomi direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę reikalavimai.

26 straipsnyje įtvirtinama nuostata dėl direktyvos įsigaliojimo.

27 straipsnyje nustatoma, kad direktyva skirta valstybėms narėms.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo (Dirvožemio stebėsenos teisės aktas)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę²⁹,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę³⁰,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) dirvožemis yra gyvybiškai svarbus, ribotas, neatsinaujinantis ir nepakeičiamas išteklius, kuris yra labai svarbus ekonomikai, aplinkai ir visuomenei;
- (2) geros būklės dirvožemiai pasižymi tinkamomis cheminėmis, biologinėmis ir fizinėmis savybėmis, kurios užtikrina žmonėms ir aplinkai gyvybiškai svarbias ekosistemines paslaugas, tokias kaip pakankamas aprūpinimas saugiu ir vertingu maistu, biomasės ir švaraus vandens tiekimas, maisto medžiagų apykaita, anglies dioksido saugojimas ir prieglobstis biologinei įvairovei. Tačiau 60–70 % Sąjungos dirvožemio būklė yra prasta ir toliau blogėja;
- (3) dirvožemio degradacija Sąjungai kasmet kainuoja kelias dešimtis milijardų eurų. Gera dirvožemio būklė daro poveikį ekosisteminių paslaugų, kurios duoda didelę ekonominę grąžą, teikimui. Todėl tvarus dirvožemio valdymas ir atkūrimas yra ekonomiškai pagrįsti ir gali gerokai padidinti žemės kainą ir vertę Sąjungoje;
- (4) Europos žaliojo kurso komunikate³¹ išdėstytos plataus užmojo veiksmų gairės, kaip pertvarkyti Sąjungą į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, siekiant apsaugoti, tausoti ir didinti Sąjungos gamtinį kapitalą ir apsaugoti piliečių sveikatą ir gerovę. Įgyvendindama Europos žaliąjį kursą, Komisija priėmė 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją³², strategiją „Nuo ūkio iki stalo“³³, Nulinės taršos veiksmų planą³⁴, ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją³⁵ ir ES 2030 m. dirvožemio strategiją³⁶;

²⁹ OL C , , p. .

³⁰ OL C , , p. .

³¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliojo kursas“ (COM(2019) 640 *final*).

³² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020) 380 *final*).

- (5) Sąjunga taip pat yra įsipareigojusi įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir jos darnaus vystymosi tikslus (DVT)³⁷. Geros būklės dirvožemis tiesiogiai padeda siekti kelių DVT, visų pirma 2-ojo DVT (bado panaikinimas), 3-ojo DVT (gera sveikata ir gerovė), 6-ojo DVT (švarus vanduo ir sanitarija), 11-ojo DVT (darnūs miestai ir bendruomenės), 12-ojo DVT (atsakingas vartojimas ir gamyba), 13-ojo DVT (klimato srities veiksmi) ir 15-ojo DVT (gyvybė sausumoje). Pagal 15.3 DVT siekiama kovoti su dykumėjimu, atkurti nualintą žemę ir dirvožemį, įskaitant dykumėjimo, sausros ir potvynių pažeistus plotus, ir siekti, kad iki 2030 m. pasaulyje bendras blogėjančio dirvožemio plotas nebedidėtų;
- (6) Sąjunga ir jos valstybės narės, kaip Tarybos sprendimu 93/626/EEB³⁸ patvirtintos Biologinės įvairovės konvencijos šalys, 15-ojoje Šalių konferencijoje susitarė dėl Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos³⁹, kuri apima keletą 2030 m. į veiksmus orientuotų pasaulinių tikslų, svarbių dirvožemio būklei. Gamtos indėlis į žmonių gyvenimą, įskaitant dirvožemio būklę, turėtų būti atkurtas, išlaikytas ir padidintas;
- (7) Sąjunga ir jos valstybės narės, kaip Tarybos sprendimu 98/216/EB⁴⁰ patvirtintos JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu (UNCCD) šalys, įsipareigojo kovoti su dykumėjimu ir švelninti sausrų padarinius nukentėjusiose šalyse. Trylika valstybių narių⁴¹ pagal UNCDD paskelbė, kad yra paveiktos dykumėjimo;
- (8) Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC) kontekste žemė ir dirvožemis vienu metu laikomi anglies dioksido šaltiniu ir absorbentu. Sąjunga ir valstybės narės, kaip jos šalys, įsipareigojo skatinti anglies dioksido absorbentų ir kaupiklių tvarų valdymą, išsaugojimą ir stiprinimą;
- (9) 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje teigiama, kad itin svarbu sustiprinti pastangas siekiant apsaugoti dirvožemio derlingumą, sumažinti jo eroziją ir padidinti jo organinės medžiagos kiekį taikant tvaraus dirvožemio valdymo praktiką. Taip pat tvirtinama, kad reikia nemažai nuveikti, kad būtų nustatytos užteršto dirvožemio

³³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020) 381 *final*).

³⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“, COM(2021) 400 *final*.

³⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 *final*).

³⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES 2030 m. dirvožemio strategija. Naudojimasis geros būklės dirvožemio teikiama nauda žmonėms, maistui, gamtai ir klimatui“ (COM(2021) 699 *final*).
<https://sdgs.un.org/goals>.

³⁸ 1993 m. spalio 25 d. Tarybos sprendimas 93/626/EEB dėl Biologinės įvairovės konvencijos sudarymo (OL L 309, 1993 12 13, p. 1).

³⁹ 2022 m. gruodžio 19 d. Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje priimtas sprendimas, 15/4. Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategija.

⁴⁰ 1998 m. kovo 9 d. Tarybos sprendimas dėl Jungtinių Tautų Organizacijos konvencijos dėl kovos su dykumėjimu šalyse, kurios patiria dideles sausras ir (ar) dykumėjimą, ypač esančiose Afrikoje, sudarymo Europos Bendrijos vardu (OL L 83, 1998 3 19, p. 1).

⁴¹ Bulgarija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Kroatija, Latvija, Malta, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Vengrija.

teritorijos, atkurtas nualintas dirvožemis, apibrėžtos geros dirvožemio ekologinės būklės sąlygos ir atkūrimo tikslai, taip pat pagerinta dirvožemio kokybės stebėseną;

- (10) 2030 m. ES dirvožemio strategijoje išdėstyta ilgalaikė vizija, kad iki 2050 m. visos ES dirvožemio ekosistemos turi būti geros būklės ir todėl atsparesnės. Kaip vienas iš pagrindinių sprendimų, geros būklės dirvožemis padeda siekti ES tikslų užtikrinti poveikio klimatui neutralumą ir tapti atsparia klimato kaitai, plėtoti ekologišką ir žiedinę (bio)ekonomiką, sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, apsaugoti žmonių sveikatą, sustabdyti dykumėjimą ir pakeisti žemės degradacijos tendencijas;
- (11) finansavimas yra labai svarbus, kad būtų galima pereiti prie geros būklės dirvožemio. Daugiametėje finansinėje programoje numatytos kelios dirvožemio apsaugos, tvaraus valdymo ir atkūrimo finansavimo galimybės. Europos dirvožemio būklės gerinimo misija yra viena iš penkių programos „Europos horizontas“ ES misijų ir specialiai skirta dirvožemio būklės gerinimui. Dirvožemio misija yra pagrindinė šios direktyvos įgyvendinimo priemonė. Ja siekiama vadovauti perėjimui prie geros dirvožemio būklės finansuojant plataus užmojo mokslinių tyrimų ir inovacijų programą, sukuriant 100 gyvųjų laboratorijų ir kelrodžių tinklą kaimo ir miesto vietovėse, spartinant suderintos dirvožemio stebėsenos sistemos kūrimą ir didinant informuotumą apie dirvožemio svarbą. Kitos Sąjungos programos, kuriomis siekiama prisidėti prie geros dirvožemio būklės, yra bendra žemės ūkio politika, sanglaudos politikos fondai, Aplinkos ir klimato politikos programa, programos „Europos horizontas“ darbo programa, techninės paramos priemonė, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir programa „InvestEU“;
- (12) 2030 m. dirvožemio strategijoje paskelbta, kad Komisija pateiks pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl dirvožemio būklės, kad iki 2050 m. būtų galima pasiekti Dirvožemio strategijos tikslus ir užtikrinti gerą dirvožemio būklę visoje ES. 2021 m. balandžio 28 d. rezoliucijoje dėl dirvožemio apsaugos⁴² Europos Parlamentas pabrėžė, kad svarbu apsaugoti dirvožemį ir skatinti dirvožemio būklės gerinimą Sąjungoje, atsižvelgiant į tai, kad degradacija tęsiasi, nors kai kuriose valstybėse narėse imtasi veiksmų, kurie nebuvo didelio masto ar suderinti. Europos Parlamentas paragino Komisiją sukurti Sąjungos masto bendrą teisinę sistemą, kurioje būtų visapusiškai laikomasi subsidarumo principo, kad būtų apsaugotas ir tvariai naudojamas dirvožemis ir šalinamos visos didelės jam kylančios grėsmės;
- (13) 2020 m. spalio 23 d. išvadose⁴³ Taryba pritarė aktyvesnėms Komisijos pastangoms geriau apsaugoti dirvožemį ir dirvožemio biologinę įvairovę, nes tai gyvybiškai svarbus neatsinaujinantis išteklius;
- (14) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119⁴⁴ nustatytas privalomas tikslas – iki 2050 m. Sąjungoje pasiekti poveikio klimatui neutralumą, o vėliau – neigiamą išmetamą ŠESD kiekį, taip pat teikti pirmenybę sparčiam ir nuspėjamam išmetamo ŠESD kiekio mažinimui ir kartu didinti ŠESD šalinimą natūraliais absorbentais. Tvarus dirvožemio valdymas didina anglies dioksido sekvestraciją ir daugeliu atvejų duoda papildomos naudos ekosistemoms ir biologinei įvairovei.

⁴² 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl dirvožemio apsaugos (2021/2548(RSP)).

⁴³ Tarybos išvados „Biologinė įvairovė. Būtinybė skubiai imtis veiksmų“, dok. 12210/20.

⁴⁴ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

Komisijos komunikate dėl tvarių anglies ciklų⁴⁵ pabrėžiama, kad reikia aiškiai ir skaidriai nustatyti veiklą, kurią vykdant vienareikšmiškai šalinamas anglies dioksidas iš atmosferos, pavyzdžiui, sukurti ES anglies dioksido absorbavimo iš natūralių ekosistemų, įskaitant dirvožemį, sertifikavimo sistemą. Be to, persvarstytame Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės reglamente ne tik dirvožemio anglies dioksidas laikomas prioritetu siekiant tikslų kelyje į neutralaus poveikio klimatui Europą, bet ir valstybės narės raginamos parengti dirvožemio anglies sancaupų stebėsenos sistemą, naudojant, *inter alia*, žemės dangos ir žemės naudojimo statistinio tyrimo (LUCAS) duomenų rinkinį;

- (15) Komisijos komunikate dėl prisitaikymo prie klimato kaitos⁴⁶ pabrėžiama, kad naudojant gamtos procesais pagrįstus sprendimus ne pakrančių regionuose, pvz., atkuriant sugeriamąją dirvožemio funkciją, pagerės švaraus gėlo vandens tiekimas, sumažės potvynių rizika ir bus sušvelnintas sausrų poveikis. Svarbu kuo labiau didinti dirvožemio pajėgumą išlaikyti ir išvalyti vandenį ir mažinti taršą;
- (16) Komisijos priimtame Nulinės taršos veiksmų plane išdėstyta 2050 m. vizija, kad oro, vandens ir dirvožemio tarša turi būti sumažinta iki tokio lygio, kuris nebelaikomas žalingu sveikatai ir natūralioms ekosistemoms, ir kad būtų paisoma mūsų planetos išgalių, taip sukuriant aplinką be toksinių medžiagų;
- (17) Komisijos komunikate dėl apsirūpinimo maistu užtikrinimo ir maisto sistemų atsparumo didinimo⁴⁷ pabrėžiama, kad užtikrinant apsirūpinimą maistu labai svarbus maisto tvarumas. Esant gerai dirvožemių būklei Sąjungos maisto sistema tampa atsparesnė, nes sukuriama pagrindas pakankamam apsirūpinimui vertingu maistu;
- (18) būtina nustatyti dirvožemio būklės stebėsenos ir vertinimo, tvaraus dirvožemio valdymo ir užterštų teritorijų tvarkymo priemonės, kad iki 2050 m. dirvožemis taptų geros būklės ir toks išliktų ir kad būtų pasiekti Sąjungos klimato ir biologinės įvairovės tikslai, užkirstas kelias sausroms ir gaivalinėms nelaimėms ir į jas būtų reaguojama, būtų apsaugota žmonių sveikata ir užtikrintas apsirūpinimas maistu ir maisto sauga;
- (19) dirvožemyje yra daugiau kaip 25 % visos biologinės įvairovės ir jis yra antras pagal dydį planetos anglies kaupiklis. Dėl gebėjimo surinkti ir saugoti anglies dioksidą geros būklės dirvožemis padeda siekti Sąjungos klimato kaitos tikslų. Geros būklės dirvožemis taip pat yra palanki buveinė organizmams klestėti ir yra labai svarbus siekiant didinti biologinę įvairovę ir ekosistemų stabilumą. Biologinė įvairovė po žeme ir ant žemės yra glaudžiai susijusi ir sąveikauja tarpusavio ryšiais (pvz., mikoriziniai grybai, jungiantys augalų šaknis);
- (20) potvyniai, miškų gaisrai ir ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai yra gaivalinių nelaimių riziką keliantys įvykiai, dėl kurių labiausiai nerimaujama visoje Europoje. Visoje Sąjungoje sparčiai didėja susirūpinimas dėl sausrų ir vandens trūkumo. 2020 m. 24 valstybės narės sausras ir vandens trūkumą laikė pagrindiniais naujų ar su klimatu

⁴⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Tvarūs anglies ciklai“ (COM(2021) 800 *final*).

⁴⁶ Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 *final*).

⁴⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Apsirūpinimo maistu užtikrinimas ir maisto sistemų atsparumo didinimas“ (COM(2022) 133 *final*).

susijusių nelaimių riziką keliančiais reiškiniais; 2015 m. tokių valstybių narių buvo tik 11. Geros būklės dirvožemis padeda užtikrinti atsparumą sausroms ir gaivalinėms nelaimėms. Praktika, kuria gerinamas vandens sulaikymas ir maisto medžiagų prieinamumas dirvožemyje, dirvožemio struktūra, dirvožemio biologinė įvairovė ir anglies dioksido sekvestracija, didinamas ekosistemų, augalų ir pasėlių gebėjimas atsilaikyti prieš sausras, gaivalines nelaimes, karščio bangas ir ekstremalius meteorologinius reiškinius, kurie ateityje dėl klimato kaitos taps dažnesni, ir atsigausti po jų. Savo ruožtu, nesant tinkamo dirvožemio valdymo, sausros ir gaivalinės nelaimės sukelia dirvožemio degradaciją ir dirvožemio būklę blogėja. Geresnė dirvožemio būklė padeda sumažinti ekonominius nuostolius ir žūtis, susijusius su ekstremaliais klimato reiškiniais – 1980–2021 m. Sąjungoje dėl šių reiškinių prarasta apie 560 mlrd. EUR ir daugiau kaip 182 000 gyvybių;

- (21) gera dirvožemio būkle tiesiogiai prisidedama prie žmonių sveikatos ir gerovės. Geros būklės dirvožemis užtikrina saugų ir vertingą maistą ir gali filtruoti teršalus, taip išsaugodamas geriamojo vandens kokybę. Dirvožemio užtarša gali pakenkti žmonių sveikatai teršalų nurijus, įkvėpus arba jiems susilietus su oda. Geros būklės dirvožemio mikrobu bendrijos poveikis žmonėms yra naudingas, nes padeda kurti imuninę sistemą ir didinti atsparumą tam tikroms ligoms ir alergijai. Geros būklės dirvožemis padeda augti medžiams, gėlėms ir žolei ir kuria žaliąją infrastruktūrą, kuri teikia estetinę vertę, užtikrina gerovę ir gyvenimo kokybę;
- (22) dirvožemio degradacija daro poveikį vaisingumui, derlingumui, atsparumui kenkėjams ir maistinei maisto kokybei. Kadangi 95 % mūsų maisto tiesiogiai arba netiesiogiai pagaminama dirvožemyje, o pasaulio gyventojų skaičius toliau didėja, labai svarbu, kad šie baigtiniai gamtos ištekliai išliktų geros būklės, kad būtų užtikrintas ilgalaikis apsirūpinimas maistu ir Sąjungos žemės ūkio produktyvumas ir pelningumas. Taikant tvaraus dirvožemio valdymo praktiką palaikoma arba gerinama dirvožemio būklė ir prisidedama prie maisto sistemos tvarumo ir atsparumo;
- (23) ilgalaikis direktyvos tikslas – iki 2050 m. užtikrinti gerą dirvožemio būklę. Kaip tarpinis žingsnis, atsižvelgiant į ribotas žinias apie dirvožemio būklę ir apie geros būklės atkūrimo priemonių veiksmingumą ir sąnaudas, direktyva taikomas pakopinis požiūris. Pirmajame etape daugiausia dėmesio bus skiriama dirvožemio stebėsenos sistemos sukūrimui ir dirvožemio padėties visoje ES įvertinimui. Jis taip pat apima reikalavimus nustatyti priemones, kuriomis būtų tvariai valdomas dirvožemis ir atkuriamas nesveikas dirvožemis, kai tik bus nustatyta jo būklė, tačiau neįvedant nei įpareigojimo iki 2050 m. pasiekti gerą dirvožemio būklę, nei tarpinių tikslų. Šis proporcingas požiūris leis tinkamai pasirengti, sukurti paskatas ir pradėti tvariai valdyti dirvožemį ir atkurti prastos būklės dirvožemį. Antrajame etape, kai tik bus gauti pirmojo dirvožemio ir tendencijų vertinimo rezultatai, Komisija įvertins pažangą siekiant 2050 m. tikslo ir su tuo susijusią patirtį ir prireikus pasiūlys persvarstyti direktyvą, kad būtų paspartinta pažanga iki 2050 m.;
- (24) siekiant mažinti dirvožemiui daromą neigiamą poveikį ir nustatyti tinkamas geros dirvožemio būklės palaikymo ar atkūrimo priemones, reikia atsižvelgti į dirvožemio tipų įvairovę, konkrečias vietas ir klimato sąlygas ir žemės naudojimą arba žemės dangą. Todėl tikslinga, kad valstybės narės nustatytų dirvožemių rajonus. Dirvožemių rajonai turėtų būti pagrindiniai valdymo vienetai, kurių pagrindu dirvožemis būtų tvarkomas ir būtų imamos priemonės siekiant laikytis šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų, visų pirma susijusių su dirvožemio būklės stebėseną ir vertinimu.

Siekiant palengvinti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) .../...⁺ įgyvendinimą, reikėtų nustatyti kiekvienos valstybės narės dirvožemių rajonų skaičių, geografinę apimtį ir ribas. Kiekvienoje valstybėje narėje turėtų būti nustatytas minimalus dirvožemių rajonų skaičius, atsižvelgiant į valstybės narės dydį. Šis minimalus kiekvienos valstybės narės dirvožemių rajonų skaičius atitinka Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1059/2003⁴⁸ nustatytą NUTS 1 lygio teritorinių vienetų skaičių;

- (25) siekiant užtikrinti tinkamą dirvožemio valdymą, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės kiekvienam dirvožemių rajonui paskirtų po kompetentingą instituciją. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama paskirti bet kokią papildomą atitinkamo lygmens kompetentingą instituciją, be kita ko, nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu;
- (26) siekiant nustatyti bendrą geros dirvožemio būklės apibrėžtį, reikia nustatyti minimalius bendrus išmatuojamus kriterijus, kurių nesilaikant dirvožemio gebėjimo veikti kaip būtinoji gyvybinė sistema ir teikti ekosistemines paslaugas praradimas pasiekia kritinę ribą. Tokie kriterijai turėtų atspindėti esamas dirvotyros žinias ir jomis remtis;
- (27) siekiant apibūdinti dirvožemio degradaciją, būtina nustatyti dirvožemio deskriptorius, kuriuos būtų galima išmatuoti arba apskaičiuoti. Net jei dirvožemio rūšys, klimato sąlygos ir žemės naudojimas įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi, remiantis turimomis mokslinėmis žiniomis kai kuriems iš tų deskriptorių galima nustatyti Sąjungos lygmens kriterijus. Tačiau valstybės narės turėtų turėti galimybę kai kuriems iš šių dirvožemio deskriptorių skirtus kriterijus pritaikyti pagal konkrečias nacionalines ar vietos sąlygas ir apibrėžti kriterijus kitiems dirvožemio deskriptoriams, kuriems šiame etape bendrų kriterijų ES lygmeniu nustatyti neįmanoma. Tiems deskriptoriams, kuriems šiuo metu negalima nustatyti aiškių kriterijų, pagal kuriuos būtų galima atskirti gerą ir prastą dirvožemio būklę, reikalinga tik stebėseną ir vertinimas. Tai palengvins tokių kriterijų rengimą ateityje;
- (28) siekdamas sukurti paskatų, valstybės narės turėtų nustatyti mechanizmus, kuriais būtų pripažįstamos žemės savininkų ir žemės valdytojų pastangos išlaikyti gerą dirvožemio būklę, be kita ko, pasitelkiant dirvožemio būklės sertifikavimą, kuris papildytų Sąjungos anglies dioksido absorbcijos reglamentavimo sistemą, ir remiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos tvarumo kriterijų, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001⁴⁹ 29 straipsnyje, įgyvendinimą. Komisija turėtų sudaryti palankesnes sąlygas dirvožemio būklės sertifikavimui, *inter alia*, keisdama informaciją ir propaguodama geriausią praktiką, didindama informuotumą ir vertindama galimybes plėtoti sertifikavimo sistemų pripažinimą Sąjungos lygmeniu. Reikėtų kuo labiau išnaudoti skirtingų sertifikavimo schemų sinergiją, kad būtų sumažinta administracinė našta tiems, kurie kreipiasi dėl atitinkamo sertifikavimo;
- (29) kai kurie dirvožemiai pasižymi specifinėmis charakteristikomis dėl to, kad jie netipiniai dėl savo pobūdžio ir yra retos buveinės biologinei įvairovei arba unikalūs kraštovaizdžio elementai, arba dėl to, kad juos labai pakeitė žmonės. Į šias

⁺ *Leidinių biurui*: tekste prašom įrašyti dokumente COM(2022) 672 *final* pateikto Reglamento dėl anglies dioksido absorbcijos sertifikavimo numerį, o išnašoje – tos direktyvos numerį, datą, pavadinimą ir OL nuorodą;

⁴⁸ 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003 dėl bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) nustatymo (OL L 154, 2003 6 21, p. 1).

⁴⁹ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (nauja redakcija) (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

charakteristikas turėtų būti atsižvelgiama apibrėžiant geros būklės dirvožemį ir reikalavimus užtikrinti gerą dirvožemio būklę;

- (30) dirvožemis yra ribotas išteklius, dėl kurio naudojimo įvairioms reikmėms vis labiau konkuruojama. Žemės užėmimas yra procesas, kurį dažnai lemia ekonominio vystymosi poreikiai, per kurį natūralūs ir pusiau natūralūs plotai (įskaitant žemės ūkio ir miškininkystės paskirties žemę, sodus ir parkus) paverčiami eksploatuojama nenatūralia žeme, dirvožemį naudojant kaip pagrindą statyboms ir infrastruktūrai, tiesioginį žaliavų šaltinį arba istorinio paveldo archyvą. Dėl šios transformacijos gali būti – dažnai negrįžtamai – prarandamas dirvožemio pajėgumas teikti kitas ekosistemines paslaugas (užtikrinti maisto ir biomasės tiekimą, vandens ir maisto medžiagų apykaitą, būti prieglobsčiu biologinei įvairovei ir saugoti anglies dioksidą). Visų pirma žemės užėmimas dažnai daro poveikį derlingiausiajam žemės ūkio paskirties dirvožemiui, todėl kyla pavojus apsirūpinimo maistu saugumui. Dėl užsandarinto dirvožemio žmonių gyvenvietės taip pat susiduria su didesnėmis potvynių bangomis ir intensyvesniais karščio salų padariniais. Todėl būtina stebėti žemės užėmimą ir dirvožemio sandarinimą, taip pat jų poveikį dirvožemio pajėgumui teikti ekosistemines paslaugas. Taip pat tikslinga nustatyti tam tikrus žemės užėmimo poveikio mažinimo principus, kurie būtų tvaraus dirvožemio valdymo dalis;
- (31) dirvožemio būklės vertinimas, pagrįstas stebėsenos tinklu, turėtų būti tikslus, kartu išlaikant priimtinają tokios stebėsenos išlaidų lygį. Todėl tikslinga nustatyti ėminių ėmimo taškų, kurie atspindėtų dirvožemio būklę esant skirtingiems dirvožemio tipams, klimato sąlygoms ir žemės naudojimui, kriterijus. Ėminių ėmimo taškų tinklas turėtų būti nustatomas taikant geostatistinius metodus ir pakankamai tankus, kad nacionaliniu lygmeniu būtų galima nustatyti geros būklės dirvožemių plotą leidžiant ne didesnę kaip 5 % neapibrėžtį. Paprastai manoma, kad ši vertė suteikia statistiškai patikimą įvertinimą ir pagrįstą patikinimą, kad tikslas pasiektas;
- (32) Komisija turėtų padėti valstybėms narėms vykdyti dirvožemio būklės stebėseną ir ją remti, toliau atlikdama ir gerindama reguliarią *in situ* dirvožemio ėminių ėmimą ir susijusius dirvožemio matavimus (LUCAS dirvožemio tyrimą) pagal žemės dangos ir žemės naudojimo statistinio tyrimo (LUCAS) programą. Tuo tikslu LUCAS programa tobulinama ir atnaujinama siekiant ją visapusiškai suderinti su konkrečiais kokybės reikalavimais, kurių turi būti laikomasi taikant šią direktyvą. Siekiant palengvinti našta, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama atsižvelgti į dirvožemio būklės duomenis, gautus atliekant sustiprintą LUCAS dirvožemio tyrimą. Taip remiamos valstybės narės turėtų imtis būtinų teisinių priemonių, kad užtikrintų, jog Komisija galėtų atlikti tokį *in situ* dirvožemio ėminių ėmimą, be kita ko, privačiuose laukuose, laikydamasi taikytinų nacionalinės arba Sąjungos teisės aktų;
- (33) Komisija kuria nuotolinio stebėjimo paslaugas pagal programą „Copernicus“, kaip į naudotojus orientuotą programą, ir taip irgi remia valstybes nares. Siekdamas padidinti dirvožemio būklės stebėsenos savalaikiškumą ir veiksmingumą ir, kai aktualu, valstybės narės turėtų naudoti tolimojo stebėjimo duomenis, įskaitant programas „Copernicus“ paslaugų rezultatus, atitinkamiems dirvožemio deskriptoriams stebėti ir dirvožemio būklei vertinti. Komisija ir Europos aplinkos agentūra turėtų remti dirvožemio tolimojo stebėjimo produktų išradimą ir kūrimą, kad padėtų valstybėms narėms stebėti atitinkamus dirvožemio deskriptorius;

- (34) remdamasi esamo ES dirvožemio stebėjimo centro veikla ir ją modernizuodama, Komisija turėtų sukurti skaitmeninį dirvožemio būklės duomenų portalą, kuris turėtų būti suderinamas su ES duomenų strategija⁵⁰ ir ES duomenų erdvėmis ir kuris turėtų būti prieigos prie duomenų apie dirvožemį iš įvairių šaltinių taškas. Tas portalas visų pirma turėtų apimti visus valstybių narių ir Komisijos surinktus duomenis, reikalaujamus šioje direktyvoje. Į portalą taip pat turėtų būti galima savanoriškai integruoti kitus svarbius valstybių narių ar bet kurios kitos šalies surinktus dirvožemio duomenis (visų pirma duomenis, gautus vykdant projektus pagal programą „Europos horizontas“ ir Europos dirvožemio būklės gerinimo misiją), jei tie duomenys atitinka tam tikrus formato ir specifikacijų reikalavimus. Tuos reikalavimus Komisija turėtų nustatyti įgyvendinimo aktais;
- (35) taip pat būtina geriau suderinti valstybėse narėse naudojamas dirvožemio stebėsenos sistemas ir išnaudoti Sąjungos ir nacionalinių stebėsenos sistemų sinergiją, kad duomenys visoje Sąjungoje būtų labiau palyginami;
- (36) siekiant kuo plačiau naudoti dirvožemio būklės duomenis, gautus vykdant stebėseną pagal šią direktyvą, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės palengvintų prieigą prie tokių duomenų atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, ūkininkams, miškininkams, žemės savininkams ir vietos valdžios institucijoms;
- (37) siekiant išlaikyti gerą dirvožemio būklę arba ją pagerinti, dirvožemis turi būti valdomas tvariai. Tvarus dirvožemio valdymas sudarys sąlygas teikti ilgalaikes dirvožemio paslaugas, įskaitant geresnės oro ir vandens kokybės užtikrinimą ir apsirūpinimo maistu saugumą. Todėl tikslinga nustatyti tvaraus dirvožemio valdymo principus, kuriais būtų vadovaujamosi dirvožemio tvarkymo praktikoje;
- (38) ekonominės priemonės, įskaitant priemones pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP), kuriomis teikiama parama ūkininkams, atlieka esminį vaidmenį pereinant prie tvaraus žemės ūkio paskirties dirvožemio ir, kiek mažesniu mastu, miško dirvožemio valdymo. BŽŪP tikslas – remti dirvožemio būklės gerinimą įgyvendinant paramos sąlygų sistemą, ekologines sistemas ir kaimo plėtros priemones. Finansinę paramą ūkininkams ir miškininkams, kurie taiko tvaraus dirvožemio valdymo praktiką, taip pat gali teikti privatusis sektorius. Maisto, medienos, biologinių produktų ir energetikos sektoriuose naudojamais savanoriškais tvarumo ženklais, pavyzdžiui, kuriuos nustato privatūs suinteresuotieji subjektai, galima atsižvelgti į šioje direktyvoje nustatytus tvaraus dirvožemio valdymo principus. Tai gali padėti maisto, medienos ir kitos biomasės gamintojams, kurie savo gamyboje laikosi šių principų, atspindėti šiuos principus savo produktų vertėje. Per Dirvožemio misijos gyvąsias laboratorijas ir kelrodžius projektus bus skiriamas papildomas finansavimas realių teritorijų tinklui, kuriame bus bandomi, demonstruojami ir plėtojami sprendimai, įskaitant sekvestruojamąjį ūkininkavimą. Nedarant poveikio principui „teršėjas moka“, valstybės narės turėtų teikti paramą ir konsultacijas, kad pagelbėtų žemės savininkams ir žemės naudotojams, kuriems daro poveikį pagal šią direktyvą vykdomi veiksmai, visų pirma atsižvelgdamos į mažųjų ir vidutinių įmonių poreikius ir ribotus pajėgumus;

⁵⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“ (COM(2020) 66 *final*).

- (39) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115⁵¹ valstybės narės savo BŽŪP strateginiuose planuose turi aprašyti, kaip su aplinka ir klimatu susiję tų planų struktūriniai elementai turi padėti siekti to reglamento XIII priede išvardytuose teisėkūros procedūra priimtuose aktuose arba pagal juos nustatytų ilgalaikių nacionalinių siektinų tikslų ir su jais derėti;
- (40) siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinama geriausia tvaraus dirvožemio valdymo praktika, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės atidžiai stebėtų dirvožemio tvarkymo praktikos poveikį ir prireikus pakoreguotų praktiką ir rekomendacijas, atsižvelgdamos į naujas mokslinių tyrimų ir inovacijų žinias. Šiuo atžvilgiu tikimasi vertingo indėlio iš programos „Europos horizontas“ Europos dirvožemio būklės gerinimo misijos, visų pirma iš jos gyvųjų laboratorijų ir veiklos, skirtos dirvožemio stebėsenai, švietimui dirvožemio klausimais ir piliečių dalyvavimui remti;
- (41) imantis atkūrimo veiksmų nualintas dirvožemis vėl tampa geros būklės. Nustatant dirvožemio atkūrimo priemones, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės atsižvelgtų į dirvožemio būklės vertinimo rezultatus ir pritaikytų tas atkūrimo priemones prie konkrečių padėties ypatumų, dirvožemio tipo, naudojimo ir būklės, taip pat vietos, klimato ir aplinkos sąlygų;
- (42) siekiant užtikrinti įvairių pagal kitus Sąjungos teisės aktus priimtų priemonių, kurios gali daryti poveikį dirvožemio būklei, ir priemonių, kurių turi būti imtasi siekiant tvariai valdyti ir atkurti dirvožemius Sąjungoje, sinergiją, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tvaraus dirvožemio valdymo ir atkūrimo praktika derėtų su nacionaliniais atkūrimo planais, priimtais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) .../...⁵²⁺, strateginiais planais, kuriuos valstybės narės turi parengti pagal bendrą žemės ūkio politiką pagal Reglamentą (ES) 2021/2115, nustatytoms pažeidžiamoms zonoms skirtais geros žemės ūkio praktikos kodeksais ir veiksmų programomis, priimtomis pagal Tarybos direktyvą 91/676/EEB⁵³, apsaugos priemonėmis ir prioritetinių veiksmų programa, nustatytomis „Natura 2000“ teritorijoms pagal Tarybos direktyvą 92/43/EEB⁵⁴, priemonėmis, skirtomis gerai ekologiškai ir chemiškai būklei pasiekti vandens telkiniuose, įtrauktuose į upių baseinų valdymo planus, parengtus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB⁵⁵, potvynių rizikos valdymo priemonėmis, nustatytomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2007/60/EB⁵⁶, sausrų valdymo planais,

⁵¹ 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 (OL L 435, 2021 12 6, p. 1).

⁵² *Leidinių biurui*: prašome tekste įrašyti dokumente COM(2022) 304 pateikto Reglamento dėl gamtos atkūrimo numerį, o išnašoje – to reglamento numerį, datą, antraštę ir OL nuorodą.

⁵³ 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva 91/676/EEB dėl vandenų apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių (OL L 375, 1991 12 31, p. 1).

⁵⁴ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

⁵⁵ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1–73).

⁵⁶ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/60/EB dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (OL L 288, 2007 11 6, p. 27).

propaguojamais Sąjungos prisitaikymo prie klimato kaitos strategijoje⁵⁷, nacionalinių veiksmų programų, parengtų pagal Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su dykumėjimu 10 straipsnį, tikslais, nustatytais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/841⁵⁸ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/842⁵⁹, integruotais nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais, parengtais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999⁶⁰, nacionalinėmis oro taršos kontrolės programomis, parengtomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2284⁶¹, rizikos vertinimais ir nelaimių rizikos valdymo planavimu, nustatytais pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 1313/2013/ES⁶², ir nacionaliniais veiksmų planais, parengtais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES).../...⁶³⁺. Tvaraus dirvožemio valdymo ir atkūrimo praktika turėtų būti kuo labiau integruota į šias programas, planus ir priemones tiek, kiek ja prisidedama prie jų tikslų įgyvendinimo. Todėl atitinkami rodikliai ir duomenys, pavyzdžiui, su dirvožemiu susiję rezultato rodikliai pagal BŽŪP reglamentą ir statistiniai žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos duomenys, teikiami pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2379⁶⁴, turėtų būti prieinami kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už tvaraus dirvožemio valdymo ir atkūrimo praktiką ir dirvožemio būklės vertinimą, kad šie duomenys ir rodikliai būtų tarpusavyje susieti ir taip būtų galima kuo tiksliau įvertinti pasirinktų priemonių veiksmingumą;

- (43) užterštos teritorijos yra dešimtmečių pramoninės veiklos ES palikimas ir dėl jų dabar ir ateityje gali kilti pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai. Todėl pirmiausia būtina nustatyti ir iširti potencialiai užterštas teritorijas, o tada, jei užtarša patvirtinta, įvertinti riziką ir imtis priemonių nepriimtinais rizikai pašalinti. Dirvožemio tyrimas gali įrodyti, kad potencialiai užteršta teritorija iš tikrųjų nėra užteršta. Tokiu atveju

⁵⁷ Europos Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“, COM(2021) 82 *final*.

⁵⁸ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/841 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų, išmetamų ir absorbuojamų dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės, kiekio įtraukimo į 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategiją, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 ir Sprendimas Nr. 529/2013/ES (OL L 156, 2018 6 19, p. 1).

⁵⁹ 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/842, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įsipareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 156, 2018 6 19, p. 26).

⁶⁰ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

⁶¹ 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1).

⁶² 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (OL L 347, 2013 12 20, p. 924).

⁶³ + *Leidinių biurui*: tekste prašom įrašyti dokumente COM(2022) 305 pateikto Reglamento dėl tausiojo augalų apsaugos produktų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/2115, numerį, o išnašoje – tos direktyvos numerį, datą, antraštę ir OL nuorodą.

⁶⁴ Reglamentas (ES) 2022/2379 dėl žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos statistikos.

valstybė narė nebeturėtų tokios teritorijos ženklinti kaip potencialiai užterštos, nebent užtarša įtariama dėl naujų įrodymų;

- (44) siekdamas nustatyti potencialiai užterštas teritorijas, valstybės narės turėtų rinkti įrodymus, be kita ko, remdamosi praeityje atliktais tyrimais, ankstesniais pramoniniais incidentais ir avarijomis, aplinkosaugos leidimais ir visuomenės ar valdžios institucijų pranešimais;
- (45) siekiant užtikrinti, kad dirvožemio tyrimai potencialiai užterštos teritorijose būtų atliekami laiku ir veiksmingai, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės ne tik nustatytų terminą, iki kurio tie tyrimai turėtų būti atlikti, bet ir nustatytų konkrečius įvykius, dėl kurių toks tyrimas taip pat gali būti pradėtas. Tokie priežastiniai įvykiai gali apimti prašymą išduoti aplinkosaugos ar statybos leidimą arba leidimą, kurio reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinės teisės aktus, arba jų peržiūrą, grunto kasimo veiklą, žemės naudojimo keitimą arba žemės ar nekilnojamojo turto sandorius. Dirvožemio tyrimai gali susidėti iš įvairių etapų, kaip antai dokumentų tyrimo, apsilankymo teritorijoje, parengiamojo arba tiriamojo tyrimo, išsamesnio ar aprašomojo tyrimo ir lauko arba laboratorinių bandymų. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2010/75/ES⁶⁵ parengtos pradinės būklės ataskaitos ir stebėsenos priemonės atitinkamais atvejais taip pat galėtų būti laikomos dirvožemio tyrimu;
- (46) siekiant atsižvelgti į sąnaudas, naudą ir vietos ypatumus, potencialiai užterštų ir užterštų teritorijų valdymas turi būti lankstus. Todėl valstybės narės turėtų priimti bent rizika grindžiamą požiūrį į potencialiai užterštų ir užterštų teritorijų valdymą, atsižvelgdamos į šių dviejų kategorijų skirtumus, pagal kurių būtų galima paskirstyti išteklius atsižvelgiant į konkrečias aplinkos, ekonomines ir socialines aplinkybes. Sprendimai turėtų būti priimami atsižvelgiant į dirvožemio teršalų poveikio (pvz., poveikio pažeidžiamoms gyventojų grupėms, pvz., nėščioms moterims, neįgaliesiems, vyresnio amžiaus žmonėms ir vaikams) keliamos galimos rizikos sveikatai ir aplinkai pobūdį ir mastą. Remediacijos priemonių, kurių imamasi, sąnaudų ir naudos analizė turėtų būti teigiama. Optimalus remediacijos sprendimas turėtų būti tvarus ir pasirinktas taikant subalansuotą sprendimų priėmimo procesą, kuriame atsižvelgiama į poveikį aplinkai ir ekonominį bei socialinį poveikį. Valdant potencialiai užterštas ir užterštas teritorijas turėtų būti laikomasi principo „teršėjas moka“, taip pat atsargumo ir proporcingumo principų. Valstybės narės turėtų nustatyti konkrečią metodiką užterštų teritorijų rizikai, susijusiai su konkrečia teritorija, nustatyti. Valstybės narės, remdamosi mokslo žiniomis, atsargumo principu, vietos ypatumais ir dabartiniu bei būsimu žemės naudojimu, taip pat turėtų apibrėžti, kas yra nepriimtina užterštos teritorijos keliamą riziką. Kad užterštų teritorijų keliamą riziką būtų sumažinta iki žmonių sveikatai ir aplinkai priimtino lygio, valstybės narės turėtų imtis tinkamų rizikos mažinimo priemonių, įskaitant remediaciją. Priemonės, kurių imamasi pagal kitus Sąjungos teisės aktus, turėtų būti galima laikyti rizikos mažinimo priemonėmis pagal šią direktyvą, kai tomis priemonėmis veiksmingai sumažinama užterštų teritorijų keliamą riziką;

⁶⁵ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

- (47) priemonėmis, kurių imamasi pagal šią direktyvą, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į kitus ES politikos tikslus, pavyzdžiui, [Reglamento (ES) xxxx/xxxx⁶⁶⁺] tikslus, kuriais siekiama užtikrinti saugų ir tvarų svarbiausių žaliavų tiekimą Europos pramonei;
- (48) skaidrumas yra esminė dirvožemio politikos dalis, užtikrinanti visuomenės atskaitomybę ir informuotumą, sąžiningas rinkos sąlygas ir pažangos stebėseną. Todėl valstybės narės turėtų sukurti ir tvarkyti nacionalinį užterštų teritorijų ir potencialiai užterštų teritorijų registrą, kuriame būtų su konkrečia teritorija susijusi informacija, kuri turėtų būti viešai prieinama internetinėje georeferencinio erdvinio pagrindo duomenų bazėje. Registre turėtų būti pateikiama informacija, būtina, kad visuomenė būtų informuojama apie potencialiai užterštų teritorijų ir užterštų teritorijų buvimą ir tvarkymą. Kadangi dirvožemio užtarša potencialiai užterštose teritorijose dar nepatvirtinta, o tik įtariama, visuomenei turi būti tinkamai pranešta apie užterštų teritorijų ir potencialiai užterštų teritorijų skirtumą ir jis turi būti gerai paaiškintas, kad nekiltų nereikalingo susirūpinimo;
- (49) Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės numato teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse. Be to, pagal Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais⁶⁷ (Orhuso konvencija) suinteresuotosios visuomenės nariai turėtų turėti teisę kreiptis į teismą, kad būtų geriau saugoma teisė gyventi aplinkoje, tinkamoje žmonių sveikatai ir gerovei;
- (50) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024⁶⁸ suteikiami įgaliojimai skelbti viešojo sektoriaus duomenis nemokamai ir atviraisiais formatais. Bendras tikslas – toliau stiprinti ES duomenų ekonomiką didinant viešojo sektoriaus duomenų, kuriuos galima pakartotinai naudoti, kiekį, užtikrinant sąžiningą konkurenciją ir lengvą prieigą prie viešojo sektoriaus informacijos, taip pat stiprinant duomenimis grindžiamas tarpvalstybines inovacijas. Pagrindinis principas yra tas, kad valdžios sektoriaus duomenys turėtų būti atviri pagal standartą ir pagal pritaikymą. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB⁶⁹ siekiama užtikrinti teisę susipažinti su aplinkos informacija valstybėse narėse pagal Orhuso konvenciją. Orhuso konvencija ir Direktyva 2003/4/EB apima plataus pobūdžio pareigas, susijusias tiek su informacijos apie aplinką teikimu to paprašius, tiek su aktyvia tokios informacijos sklaida. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/2/EB⁷⁰ aprėptis taip pat yra plati, apimanti dalijimąsi erdvine informacija, įskaitant įvairių aplinkos aspektų duomenų rinkinius. Svarbu, kad šios direktyvos nuostatos, susijusios su prieiga prie informacijos ir dalijimosi duomenimis tvarka, papildytų tas direktyvas ir nesukurtų atskiro teisinio

⁶⁶ + *Leidinių biurui*: tekste prašome įrašyti dokumente COM(2023) 160 pateikto Reglamento kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus svarbiausių žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020, numerį, o išnašoje – tos direktyvos numerį, datą, antraštę ir OL nuorodą.

⁶⁷ Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (OL L 124, 2005 5 17).

⁶⁸ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

⁶⁹ 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

⁷⁰ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

režimo. Todėl šios direktyvos nuostatos dėl visuomenės informavimo ir informacijos apie įgyvendinimo stebėseną neturėtų daryti poveikio direktyvoms (ES) 2019/1024, 2003/4/EB ir 2007/2/EB;

- (51) siekiant užtikrinti būtiną dirvožemio būklės stebėsenos, tvaraus dirvožemio valdymo ir užterštų teritorijų tvarkymo taisyklių pritaikymą, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais iš dalies keičiama ši direktyva, siekiant dirvožemio būklės stebėsenos metodikas, tvaraus dirvožemio valdymo principų sąrašą, orientacinį rizikos mažinimo priemonių sąrašą, konkrečios teritorijos rizikos vertinimo etapus ir reikalavimus bei užterštų teritorijų ir potencialiai užterštų teritorijų registro turinį pakoreguoti pagal technikos ir mokslo pažangą. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais⁷¹. Visų pirma, siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (52) siekiant užtikrinti vienodas šios direktyvos įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai nustatyti elektroninio duomenų ir informacijos teikimo Komisijai formatą, struktūrą ir išsamią tvarką. Šiais įgaliojimais turėtų būti naudojama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 182/2011⁷²;
- (53) praėjus 6 metams nuo šios direktyvos įsigaliojimo, Komisija, remdamasi dirvožemio būklės vertinimo rezultatais, turėtų atlikti įrodymais pagrįstą vertinimą ir prireikus peržiūrėti šią direktyvą. Atliekant vertinimą visų pirma turėtų būti vertinamas poreikis nustatyti konkretesnius reikalavimus siekiant užtikrinti, kad prastos būklės dirvožemis būtų atkurtas ir būtų pasiektas tikslas iki 2050 m. užtikrinti gerą dirvožemių būklę. Atliekant vertinimą taip pat turėtų būti įvertintas poreikis pagal mokslo ir technikos pažangą pakoreguoti geros būklės dirvožemio apibrėžtį, įtraukiant nuostatas dėl tam tikrų deskriptorių ar kriterijų, remiantis naujais su dirvožemio apsauga susijusiais moksliniais įrodymais arba reaguojant į problemą kurioje nors valstybėje narėje, iškilusią dėl naujų aplinkos ar klimato sąlygų. Remiantis Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 dalimi, šis vertinimas turėtų būti grindžiamas veiksmingumu, efektyvumu, aktualumu, nuoseklumu ir pridėtinės vertės kriterijais ir turėtų būti naudojamas kaip pagrindas galimų papildomų priemonių poveikiui įvertinti;
- (54) norint įgyvendinti viziją iki 2050 m. pasiekti gerą viso dirvožemio būklę ir ilguoju laikotarpiu užtikrinti dirvožemio paslaugas visoje Sąjungoje, būtina, kad visos valstybės narės imtųsi koordinuotų priemonių. Paaiškėjo, kad pavienių valstybių narių veiksmų nepakanka, nes dirvožemio degradacija tęsiasi ir netgi didėja. Kadangi šios direktyvos tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos

⁷¹ 2016 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1).

⁷² 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

Sjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;

- (55) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų⁷³ valstybės narės pagrįstais atvejais įsipareigojo prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I skyrius

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Tikslas ir dalykas

1. Direktyvos tikslas – sukurti tvirtą ir nuoseklią dirvožemio stebėsenos sistemą, skirtą visiems dirvožemiams visoje ES, ir nuolat gerinti dirvožemio būklę Sąjungoje siekiant, kad iki 2050 m. ji taptų gera ir tokia išliktų ir taip būtų užtikrintos įvairios dirvožemio ekosisteminės paslaugos tokiu mastu, kurio pakaktų aplinkos, socialiniams ir ekonominiams poreikiams patenkinti, klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo poveikiui užkardyti arba sušvelninti ir atsparumui gaivalinėms nelaimėms bei apsirūpinimo maistu saugumui padidinti, ir kad dirvožemio tarša būtų sumažinta iki lygio, kuris nebelaikomas žalingu žmonių sveikatai ir aplinkai.
2. Šioje direktyvoje nustatomos priemonės, susijusios su:
 - a) dirvožemio būklės stebėseną ir vertinimu;
 - b) tvariu dirvožemio valdymu;
 - c) užterštomis teritorijomis.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Ši direktyva taikoma visiems dirvožemiams valstybių narių teritorijose.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) dirvožemis – tarp pamatinės uolienos ir žemės paviršiaus esantis viršutinis Žemės plutos sluoksnis, kurį sudaro mineralinės dalelės, organinė medžiaga, vanduo, oras ir gyvi organizmai;

⁷³ OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

- 2) ekosistema – dinamiška augalų, gyvūnų ir mikroorganizmų bendrijų ir jų negyvosios aplinkos visuma, kuri sąveikauja kaip funkcinis vienetas;
- 3) ekosisteminės paslaugos – netiesioginis ekosistemų prisidėjimas prie ekonominės, socialinės, kultūrinės ir kitos naudos, kurią žmonės gauna iš tų ekosistemų;
- 4) dirvožemio būklė – fizinė, cheminė ir biologinė dirvožemio būklė, nuo kurios priklauso jo gebėjimas funkcionuoti kaip būtinoji gyvybinė sistema ir teikti ekosistemines paslaugas;
- 5) tvarus dirvožemio valdymas – dirvožemio tvarkymo praktika, kurią taikant išlaikomos arba gerinamos dirvožemio teikiamos ekosisteminės paslaugos, nesilpninant funkcijų, kuriomis sudaromos sąlygos tas paslaugas teikti, ir nekenkiant kitoms aplinkos savybėms;
- 6) dirvožemio tvarkymo praktika – praktika, kuri daro poveikį fizinėms, cheminėms arba biologinėms dirvožemio savybėms;
- 7) tvarkomas dirvožemis – dirvožemis, kuriame vykdoma dirvožemio tvarkymo praktika;
- 8) dirvožemių rajonas – valstybės narės teritorijos dalis, kurios ribas ta valstybė narė nustato pagal šią direktyvą;
- 9) dirvožemio būklės vertinimas – dirvožemio būklės vertinimas, grindžiamas dirvožemio deskriptorių matavimu arba apskaičiavimu;
- 10) užteršta teritorija – apibrėžtas vieno ar kelių sklypų plotas, kuriame patvirtintas dirvožemio užterštumas dėl sutelktosios antropogeninės veiklos;
- 11) dirvožemio deskriptorius – parametras, apibūdinantis fizines, chemines arba biologines dirvožemio būklės charakteristikas;
- 12) žemė – Žemės paviršius, kuris nėra padengtas vandeniu;
- 13) žemės danga – fizinė ir biologinė žemės paviršiaus danga;
- 14) natūrali žemė – plotas, kuriame žmogaus veikla nėra smarkiai pakeitusi jo pagrindinių ekologinių funkcijų ir rūšių sudėtis;
- 15) pusiau natūrali žemė – plotas, kuriame dėl žmogaus veiklos smarkiai pakito ekologinės visumos sudėtis, pusiaulyra ar funkcijos, tačiau jos vertė, susijusi su biologine įvairove ir jos teikiamomis ekosisteminėmis paslaugomis, išliko potencialiai didelė;
- 16) nenatūrali žemė – žemė, naudojama kaip platforma statyboms ir infrastruktūrai, kaip tiesioginis žaliavų šaltinis arba kaip istorinio paveldo archyvas, kenkiant dirvožemio pajėgumui teikti kitas ekosistemines paslaugas;
- 17) žemės užėmimas – natūralios ir pusiau natūralios žemės pavertimas nenatūralia žeme;
- 18) perdavimo funkcija – matematinė taisyklė, pagal kurią matavimo, atlikto taikant metodiką, kuri skiriasi nuo pamatinės metodikos, vertę galima konvertuoti į vertę, kuri būtų gauta atliekant dirvožemio matavimą pagal pamatinę metodiką;
- 19) suinteresuotoji visuomenė – visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį dirvožemio degradacija arba kuri yra suinteresuota sprendimų priėmimo procedūromis, susijusiomis su šioje direktyvoje nustatytų įpareigojimų įgyvendinimu, įskaitant žemės savininkus ir žemės naudotojus, taip pat

- nevyriausybinės organizacijos, siekiančias gerinti žmonių sveikatos arba aplinkos apsaugą ir atitinkančias nacionalinės teisės reikalavimus;
- 20) dirvožemio užtarša – cheminės ar kitokios medžiagos koncentracija dirvožemyje, galinti pakenkti žmonių sveikatai arba aplinkai;
 - 21) teršalas – medžiaga, galinti sukelti dirvožemio užtaršą;
 - 22) atkūrimas – veikla, kuria tikslingai siekiama blogos būklės dirvožemį grąžinti į gerą būklę;
 - 23) rizika – dirvožemio užtaršos kenksmingo poveikio žmonių sveikatai arba aplinkai galimybė;
 - 24) dirvožemio tyrimas – teršalų buvimo ir koncentracijos dirvožemyje vertinimo procesas, kuris paprastai vykdomas skirtingais etapais;
 - 25) geografiškai tikslūs duomenys – informacija, susieta ir saugoma tokiu būdu, kuris leidžia ją itin preciziškai ir tiksliai parodyti žemėlapyje ir lokalizuoti;
 - 26) dirvožemio remediacija – atkūrimo veiksmas, kuriuo dirvožemyje mažinama teršalų koncentracija arba teršalai izoliuojami ar imobilizuojami.

4 straipsnis

Dirvožemių rajonai

1. Valstybės narės visoje savo teritorijoje nustato dirvožemių rajonus.
Kiekvienos valstybės narės dirvožemių rajonų skaičius turi atitikti bent NUTS 1 lygio teritorinių vienetų, nustatytų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1059/2003, skaičių.
2. Nustatydamos dirvožemių rajonų geografinę apimtį, valstybės narės gali atsižvelgti į esamus administracinius vienetus ir siekia, kad kiekvienas dirvožemių rajonas būtų vienalytis pagal šiuos parametrus:
 - (a) dirvožemio tipą, apibrėžtą Pasauliniame pamatiniame dirvožemio išteklių standarte⁷⁴;
 - (b) klimato sąlygas;
 - (c) aplinkos zoną, aprašytą mokslinių tyrimų instituto „Alterra“ ataskaitoje Nr. 2281⁷⁵;
 - (d) žemės naudojimą arba žemės dangą, kaip vartojama žemės dangos ir žemės naudojimo statistinio tyrimo (LUCAS) programoje.

5 straipsnis

Kompetentingos institucijos

Valstybės narės paskiria kompetentingas institucijas, atitinkamu lygmeniu atsakingas už šioje direktyvoje nustatytų pareigų vykdymą.

Valstybės narės kiekvienam pagal 4 straipsnį nustatytam dirvožemių rajonui paskiria po vieną kompetentingą instituciją.

⁷⁴ <https://www.fao.org/soils-portal/data-hub/soil-classification/world-reference-base/en/>

⁷⁵ M.J. Metzger, A.D. Shkaruba, R.H.G. Jongman and R.G.H. Bunce, *Descriptions of the European Environmental Zones and Strata*, Alterra Report 2281 ISSN 1566-7197.

II skyrius

Dirvožemio būklės stebėseną ir vertinimas

6 straipsnis

Dirvožemio būklės ir žemės užėmimo stebėsenos sistema

1. Valstybės narės nustato pagal 4 straipsnio 1 dalį nustatytais dirvožemių rajonais grindžiamą stebėsenos sistemą, siekdamas užtikrinti, kad pagal šį straipsnį ir I bei II priedus būtų vykdoma reguliari ir nuodugni dirvožemio būklės stebėseną.
2. Valstybės narės stebi dirvožemio būklę ir žemės užėmimą kiekviename dirvožemių rajone.
3. Stebėsenos sistema grindžiama:
 - (a) 7 straipsnyje nurodytais dirvožemio deskriptoriais ir dirvožemio būklės kriterijais;
 - (b) dirvožemio ėminių ėmimo taškais, kurie turi būti nustatyti pagal 8 straipsnio 2 dalį;
 - (c) pagal šio straipsnio 4 dalį Komisijos atliekamu dirvožemio matavimu, jei taikoma;
 - (d) šio straipsnio 5 dalyje nurodytais tolimojo stebėjimo duomenimis ir produktais, jei taikoma;
 - (e) 7 straipsnio 1 dalyje nurodytais žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodikliais.
4. Siekdama padėti valstybėms narėms stebėti dirvožemio būklę Komisija, atitinkamoms valstybėms narėms sutikus, reguliariai atlieka *in situ* paimtų dirvožemio ėminių matavimus, remdamasi 7 ir 8 straipsniuose nurodytais atitinkamais deskriptoriais ir metodikomis. Kai valstybė narė duoda sutikimą pagal šią dalį, ji užtikrina, kad Komisija galėtų atlikti tokį *in situ* dirvožemio ėminių ėmimą.
5. Kad padėtų valstybėms narėms stebėti atitinkamus dirvožemio deskriptorius, Komisija ir Europos aplinkos agentūra (EAA), naudodamosi pagal ES kosmoso programos, nustatytos Reglamentu (ES) 2021/696, „Copernicus“ komponentą gaunamais kosmoso duomenimis ir produktais, išranda ir kuria tolimojo dirvožemio stebėjimo produktus.
6. Remdamosi turimais duomenimis, Komisija ir EAA per dvejus metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo sukuria skaitmeninį dirvožemio būklės duomenų portalą, kuriame georeferencinio erdvinio pagrindo formatu suteikiama prieiga bent prie esamų dirvožemio būklės duomenų, gautų iš:
 - (a) 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų dirvožemio matavimų;
 - (b) šio straipsnio 4 dalyje nurodytų dirvožemio matavimų;
 - (c) šio straipsnio 5 dalyje nurodytų atitinkamų tolimojo dirvožemio stebėjimo duomenų ir produktų.

7. 6 dalyje nurodytame skaitmeniniame dirvožemio būklės duomenų portale taip pat gali būti suteikta prieiga ne tik prie toje dalyje nurodytų duomenų, bet ir kitų su dirvožemio būkle susijusių duomenų, jei jais buvo dalijamasi arba jie buvo surinkti laikantis Komisijos pagal 8 dalį nustatytų formatų arba metodų.
8. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomi dalijimosi 7 dalyje nurodytais duomenimis ir jų rinkimo, taip pat tų duomenų integravimo į skaitmeninį dirvožemio būklės duomenų portalą formatai arba metodai. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

7 straipsnis

Dirvožemio deskriptoriai, geros dirvožemio būklės kriterijai ir žemės užėmimo bei dirvožemio sandarinimo rodikliai

1. Stebėdamos ir vertindamos dirvožemio būklę valstybės narės taiko I priede išvardytus dirvožemio deskriptorius ir dirvožemio būklės kriterijus.
Stebėdamos žemės užėmimą valstybės narės taiko I priede nurodytus žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklius.
2. Valstybės narės I priedo A dalyje nurodytus dirvožemio deskriptorius ir dirvožemio būklės kriterijus gali koreguoti pagal specifikacijas, pateiktas I priedo A dalies antrame ir trečiame stulpeliuose.
3. Valstybės narės nustato organinius teršalus dirvožemio deskriptoriams, susijusiems su dirvožemio užtarša, nurodyta I priedo B dalyje.
4. Valstybės narės pagal I priedo B dalies trečiame stulpelyje išdėstytas nuostatas nustato dirvožemio būklės kriterijus I priedo B dalyje išvardytiems dirvožemio deskriptoriams.
5. Valstybės narės stebėsenos tikslais gali nustatyti papildomus dirvožemio deskriptorius ir žemės užėmimo rodiklius, įskaitant I priedo C ir D dalyse išvardytus neprivalomus deskriptorius ir rodiklius, bet jais neapsiribojant (toliau – papildomi dirvožemio deskriptoriai ir papildomi žemės užėmimo rodikliai).
6. Pagal šio straipsnio 2–5 dalis nustačiusios arba pakoregavusios dirvožemio deskriptorius, žemės užėmimo rodiklius ar dirvožemio būklės kriterijus, valstybės narės apie tai informuoja Komisiją.

8 straipsnis

Matavimai ir metodikos

1. Valstybės narės, taikydamos II priedo A dalyje nustatytą metodiką, nustato ėminių ėmimo taškus.
2. Valstybės narės atlieka dirvožemio matavimus imdamos dirvožemio ėminus 1 dalyje nurodytuose ėminių ėmimo taškuose ir renka, apdoroja ir analizuoja duomenis siekdamas nustatyti:
 - (a) I priede nustatytų dirvožemio deskriptorių vertes;
 - (b) jei taikoma, papildomų dirvožemio deskriptorių vertes;
 - (c) I priedo D dalyje išvardytų žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklių vertes.

3. Valstybės narės taiko:
- II priedo B dalyje nustatytų dirvožemio deskriptorių verčių nustatymo arba apskaičiavimo metodikas;
 - II priedo C dalyje nustatytus žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklių verčių nustatymo minimalius metodinius kriterijus;
 - visus pagal 6 dalį Komisijos nustatytus reikalavimus.

Valstybės narės gali taikyti ne tik pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodytas, bet ir kitas metodikas su sąlyga, kad egzistuoja patvirtintos perdavimo funkcijos, jei reikalaujama II priedo B dalies ketvirtame stulpelyje.

4. Valstybės narės užtikrina, kad pirmieji dirvožemio matavimai būtų atlikti ne vėliau kaip... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 4 metai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
5. Valstybės narės užtikrina, kad ne rečiau kaip kas 5 metus būtų atliekami nauji dirvožemio matavimai.
- Valstybės narės užtikrina, kad žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklių vertė būtų atnaujinama bent kartą per metus.
6. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas II priedas, siekiant jame nurodytas pamatines metodikas pakoreguoti pagal mokslo ir technikos pažangą, visų pirma tais atvejais, kai dirvožemio deskriptorių vertės galima nustatyti taikant 6 straipsnio 5 dalyje nurodytą tolimąjį stebėjimą.

9 straipsnis

Dirvožemio būklės vertinimas

1. Valstybės narės visuose savo dirvožemių rajonuose vertina dirvožemio būklę, remdamosi duomenimis, surinktais vykdant 6, 7 ir 8 straipsniuose nurodytą stebėseną pagal kiekvieną I priedo A ir B dalyse nurodytą dirvožemio deskriptorių.
- Valstybės narės taip pat atsižvelgia į duomenis, surinktus atliekant 14 straipsnyje nurodytus dirvožemio tyrimus.
- Valstybės narės užtikrina, kad dirvožemio būklės vertinimai būtų atliekami ne rečiau kaip kas 5 metus ir kad pirmasis dirvožemio būklės vertinimas būtų atliktas ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 5 metai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
2. Dirvožemis laikomas geros būklės pagal šią direktyvą, jeigu tenkinamos šios kumuliacinės sąlygos:
- visų I priedo A dalyje išvardytų dirvožemio deskriptorių vertės atitinka toje dalyje nustatytus ir, kai taikoma, pagal 7 straipsnį pakoreguotus kriterijus;
 - visų I priedo B dalyje išvardytų dirvožemio deskriptorių vertės atitinka pagal 7 straipsnį nustatytus kriterijus (geros būklės dirvožemis).

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, vertinant dirvožemį I priedo ketvirtame stulpelyje nurodytuose žemės plotuose, neatsižvelgiama į trečiame stulpelyje tam žemės plotui nustatytas vertes.

Dirvožemis yra prastos būklės, jei neatitinka bent vieno iš pirmoje pastraipoje nurodytų kriterijų (prastos būklės dirvožemis).

3. Valstybės narės analizuoja I priedo C dalyje išvardytų dirvožemio deskriptorių vertes ir, atsižvelgdamos į atitinkamus duomenis ir turimas mokslo žinias, įvertina, ar esama kritinio ekosisteminių paslaugų praradimo.

Valstybės narės analizuoja I priedo D dalyje išvardytų žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklių vertes ir įvertina jų poveikį ekosistemų funkcijų praradimui ir Reglamente (ES) 2018/841 nustatytiems tikslams ir tiksliniams rodikliams.

4. Remdamasi pagal šį straipsnį atliktu dirvožemio būklės vertinimu, kompetentinga institucija, prireikus koordinuodama veiksmus su vietos, regioninėmis ir nacionalinėmis valdžios institucijomis, kiekviename dirvožemių rajone nustato plotus, kurių dirvožemis yra prastos būklės, ir informuoja visuomenę pagal 19 straipsnį.

5. Valstybės narės žemės savininkams ir valdytojams nustato savanoriško dirvožemio būklės sertifikavimo pagal šio straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas mechanizmą.

Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma suderinta dirvožemio būklės sertifikavimo forma. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

6. Valstybės narės, atitinkamiems žemės savininkams ir žemės valdytojams paprašius, jiems pateikia 6–9 straipsniuose nurodytus dirvožemio būklės duomenis ir vertinimą, visų pirma siekdamas pagrįsti 10 straipsnio 3 dalyje nurodytas parengtas rekomendacijas.

III skyrius

Tvarus dirvožemio valdymas

10 straipsnis

Tvarus dirvožemio valdymas

1. Nuo (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 4 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*) valstybės narės, atsižvelgdamos į dirvožemio tipą, naudojimą ir būklę, imasi bent šių priemonių:

- (a) laikydamosi III priede išvardytų tvaraus dirvožemio valdymo principų nustato tvaraus dirvožemio valdymo praktiką, kuri turi būti laipsniškai įgyvendinama visuose tvarkomo dirvožemio plotuose, ir atsižvelgdama į pagal 9 straipsnį atliktų dirvožemio vertinimų rezultatus nustato atkūrimo praktiką, kuri turi būti laipsniškai įgyvendinama prastos būklės dirvožemio plotuose;
- (b) apibrėžia neigiamą poveikį dirvožemio būklei darančią dirvožemio tvarkymo ir kitą praktiką, kurios turi vengti dirvožemio valdytojai.

Apibrėždamos šioje dalyje nurodytą praktiką ir priemones, valstybės narės atsižvelgia į IV priede išvardytas programas, planus, tikslus ir priemones, taip pat į naujausias turimas mokslo žinias, įskaitant pagal programą „Europos horizontas“ vykdomos Europos dirvožemio būklės gerinimo misijos rezultatus.

Valstybės narės nustato sinergiją su IV priede nurodytomis programomis, planais ir priemonėmis. Rengiant IV priede nurodytas programas, planus ir priemones

remiamasi dirvožemio būklės stebėsenos duomenimis, dirvožemio būklės vertinimų rezultatais, 9 straipsnyje nurodyta analize ir tvaraus dirvožemio valdymo priemonėmis.

Valstybės narės užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodytos praktikos rengimo procesas būtų atviras, įtraukus ir veiksmingas, taip pat kad į procesą būtų įtraukta suinteresuotoji visuomenė, visų pirma žemės savininkai ir valdytojai, ir jai būtų anksti sudarytos veiksmingos galimybės jame dalyvauti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad dirvožemio valdytojams, žemės savininkams ir atitinkamoms institucijoms būtų nesunku gauti nešališkas ir nepriklausomas rekomendacijas tvaraus dirvožemio valdymo klausimais, dalyvauti mokomojoje veikloje ir stiprinti gebėjimus.

Valstybės narės taip pat imasi šių priemonių:

- (a) didina informuotumą apie daugiariopą tvaraus dirvožemio valdymo naudą vidutiniui ir ilguoju laikotarpiu ir tokio valdymo būtinybę;
 - (b) skatina holistinio dirvožemio tvarkymo koncepcijų mokslinius tyrimus ir įgyvendinimą;
 - (c) skelbia reguliariai atnaujinamą informaciją apie esamas finansavimo priemones ir veiksmus, kuriais remiamas tvaraus dirvožemio valdymo įgyvendinimas.
3. Valstybės narės reguliariai vertina priemonių, kurių imtasi pagal šį straipsnį, veiksmingumą ir prireikus peržiūri ir pakoreguoja tas priemones, atsižvelgdamos į 6–9 straipsniuose nurodytas dirvožemio būklės stebėsenos ir vertinimo rezultatus.
 4. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas, siekiant tvaraus dirvožemio valdymo principus pakoreguoti pagal mokslo ir technikos pažangą.

11 straipsnis

Žemės užėmimo poveikio švelninimo principai

Valstybės narės užtikrina, kad užimant žemę būtų laikomasi šių principų:

- (a) kiek techniškai ir ekonomiškai įmanoma, vengti dirvožemio pajėgumo teikti įvairias ekosistemines paslaugas, įskaitant aprūpinimą maistu, praradimo arba tą praradimą sumažinti:
 - i) kuo labiau sumažinant žemės užėmimo veikiamą plotą,
 - ii) parenkant tokius plotus, kuriuose ekosisteminių funkcijų praradimas būtų kuo mažesnis, ir
 - iii) žemę užimant taip, kad neigiamas poveikis dirvožemiui būtų kuo mažesnis;
- (b) kuo labiau kompensuoti prarastą dirvožemio pajėgumą teikti įvairias ekosistemines paslaugas.

IV skyrius

Užterštos teritorijos

12 straipsnis

Rizika grindžiamas metodas

1. Valstybės narės valdo potencialiai užterštų teritorijų ir užterštų teritorijų keliamą riziką žmonių sveikatai ir aplinkai ir užtikrina, kad ji neviršytų priimtino lygio, atsižvelgdamos į dirvožemio užtaršos ir rizikos mažinimo priemonių, kurių imtasi pagal 15 straipsnio 4 dalį, poveikį aplinkai ir socialinį bei ekonominį poveikį.
2. Ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 4 metai po direktyvos įsigaliojimo dienos*) valstybės narės nustato rizika grindžiamą metodą, taikomą:
 - (a) potencialiai užterštoms teritorijoms nustatyti pagal 13 straipsnį;
 - (b) potencialiai užterštoms teritorijoms tirti pagal 14 straipsnį;
 - (c) užterštoms teritorijoms valdyti pagal 15 straipsnį;
3. 2 dalyje nustatytas reikalavimas nedaro poveikio griežtesniems reikalavimams, taikomiems pagal Sąjungos ar nacionalinės teisės aktus.
4. Suinteresuotajai visuomenei anksti suteikiamos veiksmingos galimybės:
 - a) dalyvauti nustatant ir konkrečiai taikant šiame straipsnyje nurodytą rizika grindžiamą metodą;
 - b) teikti informaciją, kuri yra svarbi nustatant potencialiai užterštas teritorijas pagal 13 straipsnį, tiriant potencialiai užterštas teritorijas pagal 14 straipsnį ir valdant užterštas teritorijas pagal 15 straipsnį;
 - c) prašyti ištaisyti informaciją užterštų ir potencialiai užterštų teritorijų registre, nurodytame 16 straipsnyje.

13 straipsnis

Potencialiai užterštų teritorijų nustatymas

1. Valstybės narės, remdamosi visomis turimomis priemonėmis surinktais įrodymais, sistemingai ir veikliai nustato visas teritorijas, kuriose įtariama dirvožemio užtarša (toliau – potencialiai užterštos teritorijos).
2. Nustatydamos potencialiai užterštas teritorijas, valstybės narės atsižvelgia į šiuos kriterijus:
 - (a) potencialios užtaršos riziką keliančios veiklos vykdymą dabar arba praeityje;
 - (b) Direktyvos 2010/75/ES I priede nurodytos veiklos vykdymą;
 - (c) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/18/EB⁷⁶ nurodytų objektų eksploatavimą;

⁷⁶ 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis cheminėmis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti Tarybos direktyvą 96/82/EB (OL L 197, 2012 7 24, p. 1).

- (d) Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB⁷⁷ III priede nurodytos veiklos vykdymą;
- (e) įvykusią potencialiai teršiančią avariją, katastrofą, nelaimę, incidentą ar išsiliejimą;
- (f) bet kokį kitą įvykį, dėl kurio gali būti užterštas dirvožemis;
- (g) visą informaciją, gautą vykdant dirvožemio būklės stebėseną pagal 6, 7 ir 8 straipsnius.

Pirmos pastraipos a punkto taikymo tikslais valstybės narės sudaro potencialios užtaršos riziką keliančios veiklos sąrašą. Ši veikla gali būti smulkiau klasifikuojama pagal jos keliamą dirvožemio užtaršos riziką, nustatomą remiantis moksliniais įrodymais.

3. Valstybės narės užtikrina, kad visos potencialiai užterštos teritorijos būtų nustatytos ne vėliau kaip (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 7 metai po direktyvos įsigaliojimo dienos*) ir iki tos dienos tinkamai įtrauktos į 16 straipsnyje nurodytą registrą.

14 straipsnis

Potencialiai užterštų teritorijų tyrimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų atliekamas visų pagal 13 straipsnį nustatytų potencialiai užterštų teritorijų dirvožemio tyrimas.
2. Valstybės narės nustato taisykles, susijusias su dirvožemio tyrimų terminais, turiniu, forma ir prioritetų nustatymu. Tos taisyklės nustatomos atsižvelgiant į 12 straipsnyje nurodytą riziką grindžiamą metodą ir 13 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytą potencialios užtaršos riziką keliančios veiklos sąrašą.

Valstybės narės atitinkamais atvejais dirvožemio tyrimu gali laikyti pagal Direktyvą 2010/75/ES parengtas pradinės būklės ataskaitas ir pagal ją įgyvendintas stebėsenos priemonės.

3. Valstybės narės taip pat nustato konkrečius įvykius, dėl kurių tyrimas turi būti atliktas anksčiau nei pagal 2 dalį nustatytas terminas.

15 straipsnis

Užterštų teritorijų rizikos vertinimas ir valdymas

1. Valstybės narės nustato konkrečią metodiką užterštų teritorijų rizikai, susijusiai būtent su ta teritorija, nustatyti. Tokia metodika grindžiama VI priede išvardytais konkrečios teritorijos rizikos vertinimo etapais ir reikalavimais.
2. Valstybės narės, atsižvelgdamos į turimas mokslo žinias, atsargumo principą, vietos ypatumus ir dabartinį bei būsimą žemės naudojimą, apibrėžia, kas laikoma nepriimtina užterštos teritorijos keliamą riziką žmonių sveikatai ir aplinkai.
3. Atsakinga kompetentinga institucija kiekvienoje pagal 14 straipsnį ar kitais būdais nustatytoje užterštoje teritorijoje atlieka būtent tos teritorijos dabartinio ir

⁷⁷ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).

planuojamo žemės naudojimo vertinimą siekdama nustatyti, ar užteršta teritorija kelia nepriimtina riziką žmonių sveikatai arba aplinkai.

4. Remdamasi 3 dalyje nurodyto vertinimo rezultatais, atsakinga kompetentinga institucija imasi tinkamų priemonių, kad rizika žmonių sveikatai ir aplinkai būtų sumažinta iki priimtino lygio (toliau – rizikos mažinimo priemonės).
5. Rizikos mažinimo priemonės gali būti V priede nurodytos priemonės. Priimdama sprendimą dėl tinkamų rizikos mažinimo priemonių, kompetentinga institucija atsižvelgia į prieinamų rizikos mažinimo priemonių sąnaudas, naudą, veiksmingumą, tinkamumą taikyti ilgesnį laiką ir techninį įgyvendinamumą.
6. Komisijai pagal 20 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami V ir VI priedai, siekiant rizikos mažinimo priemonių sąrašą ir konkrečios teritorijos rizikos vertinimo reikalavimus pakoreguoti pagal mokslo ir technikos pažangą.

16 straipsnis

Registras

1. Ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 4 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos*), valstybės narės, laikydamosi 2 dalies, sudaro užterštų teritorijų ir potencialiai užterštų teritorijų registrą.
2. Registre turi būti pateikta VII priede nustatyta informacija.
3. Registrą tvarko atsakinga kompetentinga institucija, jis reguliariai peržiūrimas ir atnaujinamas.
4. Valstybės narės viešai skelbia 1 ir 2 dalyse nurodytą registrą ir informaciją. Kompetentinga institucija gali atsisakyti atskleisti bet kokią informaciją arba apriboti jos atskleidimą, jei tenkinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB⁷⁸ 4 straipsnyje nustatytos sąlygos.
Registras skelbiamas internetinėje georeferencinio erdvinio pagrindo duomenų bazėje.
5. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas registro formatas. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

V skyrius

Finansavimas, visuomenės informavimas ir valstybių narių ataskaitų teikimas

17 straipsnis

Finansavimas Sąjungos lėšomis

⁷⁸ 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybių susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

Kadangi dirvožemio stebėseną, tvarus valdymas bei atkūrimas dėl savo pobūdžio yra prioritetinga sritis, šios direktyvos įgyvendinimas remiamas pagal esamas Sąjungos finansines programas, laikantis taikomųjų taisyklių ir sąlygų.

18 straipsnis

Valstybių narių teikiamos ataskaitos

1. Valstybės narės kas 5 metus elektroniniu būdu Komisijai ir EAA teikia šiuos duomenis ir informaciją:
 - (a) dirvožemio būklės stebėsenos ir vertinimo pagal 6–9 straipsnius duomenis ir rezultatus;
 - (b) laikantis 9 straipsnio atliekamą dirvožemio būklės tendencijų analizę pagal I priedo A, B ir C dalyse išvardytus deskriptorius ir I priedo D dalyje išvardytus žemės užėmimo ir dirvožemio sandarinimo rodiklius;
 - (c) pažangos, padarytos toliau nurodytose srityse, santrauką:
 - i) įgyvendinant tvaraus dirvožemio valdymo principus pagal 10 straipsnį;
 - ii) registruojant, nustatant, tiriant ir tvarkant užterštas teritorijas pagal 12–16 straipsnius;
 - (d) tvarkant 16 straipsnyje nurodyto registro duomenis ir informaciją.

Pirmosios ataskaitos pateikiamos ne vėliau kaip... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 5 metai ir 6 mėnesiai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
2. Valstybės narės užtikrina, kad Komisija ir EAA turėtų nuolatinę prieigą prie 1 dalyje nurodytos informacijos ir duomenų.
3. Valstybės narės suteikia Komisijai internetinę prieigą prie:
 - (a) atnaujinto savo dirvožemių rajonų, nurodytų 4 straipsnyje, sąrašo ir erdvinių duomenų ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 2 metai ir 3 mėnesiai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
 - (b) atnaujinto kompetentingų institucijų, nurodytų 5 straipsnyje, sąrašo ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 2 metai ir 3 mėnesiai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
 - (c) informacijos apie 10 straipsnyje nurodytas priemones ir tvaraus dirvožemio valdymo praktiką ne vėliau kaip ... (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 4 metai ir 3 mėnesiai po direktyvos įsigaliojimo dienos*).
4. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos teikimo formatas ir taisyklės. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 21 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

19 straipsnis

Visuomenės informavimas

1. Valstybės narės viešai skelbia duomenis, gautus vykdant stebėseną pagal šios direktyvos 8 straipsnį, ir vertinimą pagal šios direktyvos 9 straipsnį, vadovaudamosi

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/2/EB⁷⁹ 11 straipsnio nuostatomis geografiškai tikslų duomenų atveju ir Direktyvos (ES) 2019/1024 5 straipsnio nuostatomis kitų duomenų atveju.

2. Komisija užtikrina, kad su dirvožemio būklės duomenimis, prieinamais per 6 straipsnyje nurodytą skaitmeninį dirvožemio būklės duomenų portalą, laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725⁸⁰ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1367/2006⁸¹, galėtų susipažinti visuomenė.
3. Valstybės narės užtikrina, kad šios direktyvos 18 straipsnyje nurodyta informacija būtų nesunkiai prieinama visuomenei, laikantis Direktyvos 2003/4/EB, Direktyvos 2007/2/EB ir Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1024⁸².
4. Atskleisti bet kokią pagal šią direktyvą reikalaujamą informaciją gali būti atsisakyta arba toks atskleidimas gali būti apribotas, jei tenkinamos Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnyje nustatytos sąlygos.

VI skyrius

Delegavimas ir komiteto procedūra

20 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 8, 10, 15 ir 16 straipsniuose nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo šios direktyvos įsigaliojimo datos.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 8, 10, 15 ir 16 straipsniuose nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

⁷⁹ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

⁸⁰ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

⁸¹ 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams (OL L 264, 2006 9 25, p. 13).

⁸² 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 8, 10, 15 ir 16 straipsnius priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsimas [dviem mėnesiais].

21 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

VII skyrius

Baigiamosios nuostatos

22 straipsnis

Teisė kreiptis į teismą

Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę teisę visuomenės nariai, turintys pakankamą interesą arba teigiantys, kad jų teisė yra pažeista, galėtų pasinaudoti peržiūros procedūra teisme arba kitoje pagal įstatymą įsteigtoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstaigoje, kad užginčytų dirvožemio būklės vertinimo materialinį arba procesinį teisėtumą, priemones, kurių imtasi, ir bet koki kompetentingų institucijų neveikimą.

Kas laikoma pakankamu interesu ir teisės pažeidimu, nustato valstybės narės, laikydamosi tikslo suteikti visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismą. Taikant 1 dalį laikoma, kad bet kuri nevyriausybinė organizacija, propaguojanti aplinkos apsaugą ir atitinkanti reikalavimus pagal nacionalinę teisę, turi teises, kurios gali būti pažeistos, ir pakankamą interesą.

1 dalyje nurodytos peržiūros procedūros turi būti teisingos, nešališkos, savalaikės, nemokamos arba ne pernelyg brangios ir suteikiančios tinkamą ir veiksmingą teisinę gynybą, įskaitant, kai tinkama, veiksmų sustabdymą.

Valstybės narės užtikrina, kad visuomenei būtų prieinama praktinė informacija apie galimybę pasinaudoti šiame straipsnyje nurodytomis administracinės ir teisminės peržiūros procedūromis.

23 straipsnis

Sankcijos

1. Nedarant poveikio valstybių narių įpareigojimams pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/99/EB, valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų fiziniams ar juridiniams asmenims pažeidus nacionalines nuostatas, priimtas pagal šią direktyvą, ir užtikrina, kad tos taisyklės būtų įgyvendintos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

2. 1 dalyje nurodytos sankcijos apima baudas, proporcingas pažeidimą padariusio juridinio asmens apyvartai arba fizinio asmens pajamoms. Baudų dydis apskaičiuojamas taip, kad būtų užtikrinta, jog dėl jų už pažeidimą atsakingas asmuo iš tiesų netektų iš tokio pažeidimo gautos ekonominės naudos. Juridinio asmens padaryto pažeidimo atveju tokios baudos turi būti proporcingos juridinio asmens metinei apyvartai atitinkamoje valstybėje narėje, atsižvelgiant, *inter alia*, į mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI) ypatumus.
3. Valstybės narės užtikrina, kad pagal šį straipsnį nustatytais sankcijomis būtų deramai atsižvelgiama į atitinkamai:
 - (a) pažeidimo pobūdį, sunkumą ir mastą;
 - (b) tai, ar pažeidimas padarytas tyčia, ar dėl aplaidumo;
 - (c) gyventojus ar aplinką, kuriems pažeidimas padarė poveikį, atsižvelgiant į pažeidimo poveikį tikslui užtikrinti aukštą žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygį.
4. Valstybės narės nepagrįstai nedelsdamos praneša Komisijai apie 1 dalyje nurodytas taisykles bei priemones ir apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

24 straipsnis

Vertinimas ir peržiūra

1. Ne vėliau kaip (Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 6 metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*) Komisija atlieka šios direktyvos vertinimą, kurio metu įvertina pažangą siekiant jos tikslų ir poreikį iš dalies pakeisti jos nuostatas, kad būtų nustatyti konkretesni reikalavimai siekiant užtikrinti, kad iki 2050 m. prastos būklės dirvožemis būtų atkurtas ir visi dirvožemiai taptų geros būklės. Atliekant šį vertinimą atsižvelgiama, *inter alia*, į šiuos elementus:
 - (a) įgyvendinant šią direktyvą sukauptą patirtį;
 - (b) 18 straipsnyje nurodytus duomenis ir informaciją;
 - (c) aktualius mokslinius ir analitinius duomenis, įskaitant Sąjungos finansuotų mokslinių tyrimų projektų rezultatus;
 - (d) atotrūkio iki geros dirvožemio būklės užtikrinimo 2050 m. analizę;
 - (e) analizę, ar reikėtų pagal mokslo ir technikos pažangą pakoreguoti šios direktyvos nuostatas, visų pirma dėl šių aspektų:
 - i) geros būklės dirvožemio apibrėžties;
 - ii) su I priedo C dalyje išvardytais dirvožemio deskriptoriais susijusių nustatymo;
 - iii) stebėsenos papildymo naujais dirvožemio deskriptoriais.
2. Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui pateikia pagrindinių pirmoje dalyje nurodyto vertinimo išvadų ataskaitą.

25 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi nuo ne vėliau kaip ... [Leidinių biurui: *prašome įrašyti datą – 2 mėnesiai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

26 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

27 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. *Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)*

1.4.2. *Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)*

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

1.4.4. *Veiklos rezultatų rodikliai*

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

1.5.2. *Sjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmis.*

1.5.3. *Panašios patirties išvados*

1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą*

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Planuojamas (-i) biudžeto vykdymo metodas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

- 3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)**
- 3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams**
 - 3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka*
 - 3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas*
 - 3.2.3. Numatomo poveikio administraciniams asignavimams santrauka*
 - 3.2.3.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai*
 - 3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa*
 - 3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai*
- 3.3. Numatomas poveikis pajamoms**

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo (Dirvožemio stebėsenos teisės akto).

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

09 – Aplinkos ir klimato politika

Veikla:

09 02 Aplinkos ir klimato politikos programa (LIFE)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

nauju veiksmu

nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai⁸³

esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

Siūlomos direktyvos tikslas – padėti spręsti didelius visuomenės uždavinius, t. y.:

– neutralizuoti poveikį klimatui neutralizavimas ir užtikrinti atsparumą klimato kaitai;

– sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir įvykdyti tarptautinius įsipareigojimus dėl biologinės įvairovės;

– sumažinti taršą iki tokio lygio, kuris nebelaikomas žalingu žmonių sveikatai ir aplinkai;

– įvykdyti tarptautinius įsipareigojimus dėl žemės būklės neblogėjimo.

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)

Atsižvelgiant į bendrąjį tikslą, konkretus šios siūlomos direktyvos tikslas yra:

– iki 2050 m. sustabdyti dirvožemio degradaciją bei pasiekti gerą jo būklę visoje ES ir taip užtikrinti, kad ES dirvožemis galėtų teikti įvairias ekosistemines paslaugas tokiu mastu, kurio pakaktų aplinkos ir socialiniams bei ekonominiams poreikiams patenkinti, ir sumažinti dirvožemio taršą iki tokio lygio, kuris nebelaikomas kenksmingu žmonių sveikatai ir aplinkai.

Atsižvelgiant į konkretų tikslą, veiklos tikslai yra:

– nustatyti priemones, kuriomis būtų sustabdyta dirvožemio degradacija ir atkurta gera jo būklė;

⁸³

Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

– sukurti veiksmingą įgyvendinimo užtikrinimo sistemą, visų pirma įpareigojant valstybes nares vertinti dirvožemio būklę, taip pat teikti ataskaitas ir atlikti peržiūras.

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Siūloma iniciatyva bus labai naudinga aplinkai ir pagerins dirvožemio būklę, o tai turės grandininį poveikį tiek vandens, tiek oro kokybei, biologinei įvairovei, klimatui ir apsirūpinimui maistu. Ja siekiama mažinti užterštų teritorijų keliamą riziką žmonių sveikatai ir aplinkai.

Dabartinių ir būsimų kartų gerovė ir gerbūvis priklauso nuo dirvožemio būklės.

Tikimasi, kad įgyvendinus pasiūlymą mažosioms ir vidutinėms įmonėms atsiras daug galimybių augti (pvz., užterštų teritorijų tyrimo ir remiacijos, konsultavimo paslaugų dirvožemio būklės klausimais, dirvožemio laboratorinių bandymų srityse) ir diegti inovacijas, susijusias su tvaraus dirvožemio valdymo ir atkūrimo priemonių kūrimu ir taikymu, taip pat su užteršto dirvožemio tyrimu ir remiacija.

Taip pat tikimasi, kad dirvožemio stebėsenos įgyvendinimas suteiks galimybių mokslinių tyrimų ir plėtros sektoriui bei verslui kurti parametrus ir dirvožemio stebėjimo priemones.

1.4.4. *Veiklos rezultatų rodikliai*

Nurodyti pažangos ir laimėjimų stebėsenos rodiklius.

Įgyvendinus pasiūlymą turėtų būti užtikrinta, kad iki 2050 m. dirvožemis visoje ES taptų geros būklės ir kad jis būtų valdomas tvariai, kad jo būklė toliau neblogėtų.

Pagrindiniai įgyvendinimui stebėti numatyti rodikliai:

- dirvožemio būklės stebėsenos taškų skaičius;
- ES teritorijos, kurioje dirvožemis yra geros būklės, dalis;
- priimtos tvaraus dirvožemio valdymo priemonės;
- turimos atkūrimo priemonės;
- potencialiai užterštų teritorijų, užregistruotų specialiuose nacionaliniuose registruose, skaičius;
- potencialiai užterštų teritorijų, kurios ištirtos, skaičius;
- teritorijų, kuriose atlikta remiacija, arba tinkamai tvarkomų teritorijų skaičius.

1.5. **Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas**

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

Siūloma direktyva įsigalios po jos priėmimo, tačiau valstybėms narėms bus nustatytas dvejų metų perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis, per kurį jos turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos, ir apie juos pranešti.

Šiuo perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpiu Komisija padės valstybėms narėms:
– rengdama direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę rekomendacinius dokumentus;

– prireikus rengdama įvairią rekomendacinę ir informacinę medžiagą dėl direktyvos įgyvendinimo;

– užtikrindama pagalbos tarnybos funkciją.

Priėmus direktyvą, Komisija:

– reguliariai šauks naujo specialaus komiteto, kuris padės Komisijai, taip pat ekspertų grupių posėdžius;

– imsis būtinų veiksmų ir priemonių siekdama atnaujinti ir įgyvendinti LUCAS dirvožemio programą, kuri papildys valstybių narių stebėsenos sistemą.

Pasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, Komisija, laikydama ES teisės aktų įgyvendinimo tikrinimo politikos:

– tikrins perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių, apie kurias praneš valstybės narės, išsamumą ir prireikus pradės pažeidimų nagrinėjimo procedūras;

– tikrins perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių, apie kurias praneš valstybės narės, atitiktį reikalavimams ir prireikus pradės pažeidimų nagrinėjimo procedūras.

Pasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, valstybėms narėms reikės:

nustatyti tinkamą valdymą;

nustatyti dirvožemių rajonus;

įdiegti dirvožemio stebėsenos sistemą, įskaitant ėminių ėmimo taškų nustatymą ir metodikų patvirtinimą;

sukurti potencialiai užterštų teritorijų registrą.

1.5.2. *Sjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmiais.*

Priežastys imtis Europos lygmens veiksmų (*ex ante*)

Dirvožemio degradacijos veiksniai ir poveikis peržengia šalių sienas ir ekosisteminių paslaugų teikimas mažėja visoje ES ir kaimyninėse šalyse. Paaikškėjo, kad nacionaliniai veiksmai yra nepakankami dirvožemio degradacijos problemai spręsti visoje ES ir lėmė aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos lygio skirtumus.

Numatoma papildoma ES dalyvavimo vertė (*ex post*)

Tikimasi, kad koordinuotais ES lygmens veiksmiais bus užtikrinta sinergija, veiksmingumas ir efektyvumas stebint ir atkuriant dirvožemio būklę ir užtikrinant, kad dirvožemis būtų valdomas tvariai. Koordinuotais veiksmiais taip pat tikimasi įvykdyti ES ir tarptautiniu mastu prisiimtus įsipareigojimus, kurių įvykdymas, be kita ko, priklauso nuo dirvožemio būklės, t. y. kovoti su klimato kaita, sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir ją atkurti, siekti nulinės taršos ir užtikrinti žemės būklės neblogėjimą. Galiausiai, tikimasi, kad ES lygmens veiksmai padės pašalinti galimus vidaus rinkos iškraipymus ir nesąžiningą įmonių konkurenciją,

atsirandančius dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse aplinkosaugos reikalavimai yra mažesni.

1.5.3. *Panašios patirties išvados*

2002 m. balandžio mėn. Komisija pirmą kartą paskelbė ketinanti parengti Dirvožemio apsaugos strategiją ir paruošti dirvą pasiūlymui dėl ES dirvožemio teisės akto. Pirmąjį pasiūlymą Komisija priėmė 2006 m., tačiau ES Taryboje daugybę skirtingų šalių pirmininkavimo laikotarpių iš eilės vyko sudėtingos politinės diskusijos. Susitarimo nepavyko pasiekti dėl blokuojančios penkių valstybių narių mažumos. Todėl 2014 m. Komisija atsiėmė savo pasiūlymą.

Diskusijos parodė, kad dirvožemio reguliavimas ES lygmeniu gali sukelti įvairių suinteresuotųjų subjektų grupių ir valstybių narių pasipriešinimą. Todėl prieš rengdama šią naują iniciatyvą Komisija itin daug investavo į susitikimus ir konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais ir valstybėmis narėmis ir nemažai – į įsteigtą ES dirvožemio apsaugos ekspertų grupę.

Ypatingas dėmesys buvo skiriamas subsidiarumo ir proporcingumo principams, užtikrinant pakankamą lankstumą. Pasiūlyme taip pat iš esmės atsižvelgiama į dirvožemio, klimato sąlygų ir žemės naudojimo įvairovę.

Labiau į rezultatus orientuotas požiūris, kai nustatomi aiškūs tikslai ir mažiau dėmesio skiriama įgyvendintinam procesui ar priemonėms, suteikia daugiau lankstumo nacionaliniu lygmeniu ir sykiu patenkina poreikį suderintai saugoti dirvožemį visoje ES.

1.5.4. *Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Ši iniciatyva priklauso 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) 3 išlaidų kategorijai (gamtos ištekliai ir aplinka), 9 kategorijai (aplinka ir klimato srities veiksmai).

Ji yra Europos žaliojo kurso dalis. Ji taip pat grindžiama 2030 m. ES dirvožemio strategijoje nustatytais užmojais ir padeda juos įgyvendinti. ES dirvožemio strategija yra vienas iš pagrindinių 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos siekių ir joje nustatyta sistema ir konkrečios priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti ir atkurti dirvožemį ir užtikrinti, kad jis būtų tvariai naudojamas. Joje taip pat nustatyta vizija ir tikslai, kaip iki 2050 m. pasiekti gerą dirvožemio būklę pasitelkiant konkrečius veiksmus iki 2030 m.

Pasiūlymu papildomos kitos priemonės, išdėstytos 2030 m. biologinės įvairovės strategijoje (pvz., gamtos atkūrimo teisės aktas) ir ES dirvožemio strategijoje (pvz., rizikos vertinimo, dirvožemio sandarinimo ir finansavimo gairės).

Įgyvendindamos iniciatyvą valstybės narės ir įmonės bus remiamos pagal įvairias ES programas, pavyzdžiui, Europos žemės ūkio garantijų fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo lėšomis, taip pat pagal Aplinkos ir klimato politikos programą LIFE, Bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Europos horizontas“, visų pirma pasitelkiant pagal pastarąją programą vykdomą Europos dirvožemio būklės gerinimo misiją, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP), programą

„InvestEU“, ES valstybių narių nacionalinėmis lėšomis ir privačiojo sektoriaus lėšomis.

1.5.5. *Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą*

Naujosios direktyvos įgyvendinimas atneš Komisijai naujų užduočių ir veiklos. Tam reikės žmogiškųjų išteklių, EAA paramos, su išorės rangovais susijusių viešųjų pirkimų išteklių ir vieno ar kelių administracinių susitarimų su Jungtiniu tyrimų centru (JRC).

Šiuo metu nėra specialios privalomos ES priemonės dėl dirvožemio, todėl šios direktyvos įgyvendinimas ir stebėseną reiškia naujus įsipareigojimus Komisijai ir valstybėms narėms.

Tam reikia naujų darbuotojų, pasižyminčiais gera politine nuovoka, politikos žiniomis, analitiniais įgūdžiais, kurie būtų nepriklausomi ir išstvermingi visą ilgąjį teisės aktų įgyvendinimo laikotarpį. Taip pat reikės papildomos ekspertų paramos, be kita ko, kai įmanoma, užsakant iš jų paslaugas, tačiau pagrindines užduotis, susijusias su dideliu politiniu jautrumu, Komisija turės atlikti pati.

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

trukmė ribota

- galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD],
- įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM;

trukmė neribota

- Įgyvendinimo pradinis laikotarpis atitinka 2 metų perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpį,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Planuojamas (-i) biudžeto vykdymo metodas (-ai)

Tiesioginis valdymas, vykdomas Komisijos:

- padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- vykdomųjų įstaigų.

Pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis

Netiesioginis valdymas, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:

- trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
- tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
- EIB ir Europos investicijų fondui;
- įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
- viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms;
- įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė ir kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tiek, kiek joms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms užtikrinamos pakankamos finansinės garantijos;
- atitinkamame pagrindiniame akte nurodytoms įstaigoms ar asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.
- *Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.*

Pastabos

Netaikoma

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Iniciatyva apima viešuosius pirkimus, administracinius susitarimus su Jungtiniu tyrimų centru ir poveikį Komisijos vyriausiajam įgaliotiniui. Šios rūšies išlaidoms taikomos standartinės taisyklės.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

Netaikoma, žr. pirmiau pateiktą informaciją.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
			ELPA šalių ⁸⁵	valstybių kandidačių ir potencialių kandidačių ⁸⁶	kitų trečiųjų valstybių	kitų asignuotųjų pajamų
	Numeris	DA / NDA ⁸⁴				
3	09 02 01 Gamta ir biologinė įvairovė	DA	TAIP	NE	TAIP	NE
7	20 01 02 01 – Darbo užmokestis ir išmokos	NDA	NE	NE	NE	NE
7	20 02 01 03 – Nacionaliniai valstybės tarnautojai, paskirti dirbti institucijoje	NDA	NE	NE	NE	NE
7	20 02 06 01 – Komandiruočių ir reprezentacinės išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
7	20 02 06 02 – Susitikimai, ekspertų grupės	NDA	NE	NE	NE	NE
7	20 02 06 03 – Komitetai	NDA	NE	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės: netaikoma

⁸⁴ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

⁸⁵ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

⁸⁶ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	1	Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika
--	---	---

		2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO
GD: JRC							
○ Žmogiškieji ištekliai			0,342	0,513	0,513	0,513	1,881
○ Kitos administracinės išlaidos							
IŠ VISO JRC GD	Asignavimai		0,342	0,513	0,513	0,513	1,881

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	3	Gamtos ištekliai ir aplinka
--	---	-----------------------------

		2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO
GD: ENV							
○ Veiklos asignavimai							
09 02 01 Gamta ir biologinė įvairovė	Įsipareigojimai (1a)		0,500	0,500	0,500	0,500	2,000

	Mokėjimai	(2 a)		0,500	0,500	0,500	0,500	2,000
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų paketo lėšų ⁸⁷								
Budžeto eilutė		3)						
IŠ VISO asignavimų ENV GD	Įsipareigojimai	=1a+3		0,500	0,500	0,500	0,500	2,000
	Mokėjimai	=2a +3		0,500	0,500	0,500	0,500	2,000

Pirmiau nurodyta suma bus reikalinga ENV GD ir JRC įgyvendinant įvairias su teisės aktų nuostatomis susijusias įgyvendinimo užduotis.

Perkama veikla apima bendrąją paramos sutartį dėl pasiūlymo įgyvendinimo.

Be to, į šią kategoriją įtrauktas (-i) administracinis (-iai) susitarimas (-ai) su JRC, visų pirma dėl integruotos stebėsenos nustatymo.

užduotys	susiję išteklių	mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)					
		2023	2024	2025	2026	2027	iš viso
Bendra parama direktyvos įgyvendinimui (techninių gairių rengimui, pagalbai valstybėms narėms perkelti direktyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinant ir t. t.)	Paslaugų teikimo sutartis / Išorės ekspertai		0,150	0,150	0,150	0,150	0,600

⁸⁷ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

Papildomas finansinis įnašas (ENV GD dalis) LUCAS tyrimo ir jo LUCAS dirvožemio modulio vykdymui (kol bus nustatyti kitų generalinių direktoratų įnašai) ⁸⁸ .			0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
EUSO, dirvožemio būklės rodiklių suvestinių, LUCAS tyrimo modernizavimas; LUCAS tyrimo ir valstybių narių duomenų integravimas; metodikų suderinimo palengvinimas. Remti direktyvos, visų pirma su žemės užėmimu ir dirvožemio užteršimu susijusių nuostatų, perkėlimą į nacionalinę teisę ir įgyvendinimą, integruojant valstybių narių stebėsenos elementus ir skatinant suderinimą.	ENV GD ir JRC administracinis susitarimas		0,350	0,350	0,350	0,350	1,400
Iš viso			0,500	0,500	0,500	0,500	2,000

Kiek tai susiję su EAA, poveikis agentūrai ir bet koks patiprinimo poreikis prireikus bus išsamiai išdėstytas specialioje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymyje, kurioje bus sugrupuotos visos atitinkamos siūlomos iniciatyvos.

○ IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	4)						
	Mokėjimai	5)						

⁸⁸ Iki 2022 m. LUCAS tyrimas buvo vykdomas per biudžetinį delegavimą iš kelių generalinių direktoratų; remiantis naujausiais ENV GD įnašais, kurie sudaro 1100 tūkst. EUR per metus, iš ENV GD greičiausiai nereikės jokios papildomos sumos; kadangi direktyva reikalaujama reguliarios stebėsenos, kitoje DFP turi būti numatytas specialus biudžeto paketas ir biudžeto eilutė, įgyvendinami susitarus su visais susijusiais generaliniais direktoratais (pavyzdžiui, per susitarimo memorandumą).

○ IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų		6)						
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos ENV GD 3 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,500	0,500	0,500	0,500	2,000
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,500	0,500	0,500	0,500	2,000

○ IŠ VISO veiklos asignavimų (visose veiklos išlaidų kategorijose)		Įsipareigojimai	4)					
		Mokėjimai	5)					
IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų paketo lėšų (visose veiklos išlaidų kategorijose)			6)					
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–6 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	= 4 + 6	0,000	0,842	1,013	1,013	1,013	3,881
	Mokėjimai	= 5 + 6	0,000	0,842	1,013	1,013	1,013	3,881

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„Administracinės išlaidos“
--	----------	----------------------------

Šią dalį pildyti naudojant administracinio pobūdžio biudžeto duomenų lentelę, kuri pirmiausia bus pateikta [finansinės teisės akto pasiūlymo pažymos priede](#) (Komisijos sprendimo dėl Europos Sąjungos bendrojo biudžeto Komisijos skirsnio įgyvendinimo vidaus taisyklių 5 priedas) ir įkelta į DECIDE tarnybų tarpusavio konsultacijoms.

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO
GD: ENV							
○ Žmogiškieji ištekliai			0,528	0,699	0,699	0,870	2,796
○ Kitos administracinės išlaidos		0,031	0,062	0,110	0,110	0,110	0,423
IŠ VISO ENV GD	Asignavimai	0,031	0,590	0,809	0,809	0,980	3,219

		2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO
GD: ESTAT							
○ Žmogiškieji ištekliai			0,342	0,342	0,433	0,433	1,550
○ Kitos administracinės išlaidos		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
IŠ VISO ESTAT GD	Asignavimai	0,000	0,342	0,342	0,433	0,433	1,550

Apskaičiuota, kad išlaidos vienam etato ekvivalentui (AD/AST) yra 171 000 EUR per metus, o sutartininkui – 91 000 EUR per metus. Kitos išlaidos yra komiteto ir ekspertų grupių posėdžių bei komandiruočių išlaidos ir kitos su šiais darbuotojais susijusios išlaidos.

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,031	0,932	1,151	1,242	1,413	4,769
---	---	-------	-------	-------	-------	-------	-------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	0,031	1,774	2,164	2,255	2,426	8,650
	Mokėjimai	0,031	1,774	2,164	2,255	2,426	8,650

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)										IŠ VISO		
	ATLIKTI DARBAI																		
	Rūšis ⁸⁹	Vidutinės sąnaudų	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Nr.	Sąnaudos	Bendras skaičius
1 KONKRETUS TIKSLAS ⁹⁰																			
– Atliktas darbas																			
– Atliktas darbas																			
– Atliktas darbas																			
1 konkretaus tikslo tarpinė suma																			
2 KONKRETUS TIKSLAS ...																			
– Atliktas darbas																			
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																			

⁸⁹ Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

⁹⁰ Kaip apibūdinta 1.4.2 punkte „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)“

IŠ VISO																	
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3.2.3.

1.1.1.1. Numatomi Komisijos administracinių asignavimų poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2023	2024	2025	2026	2027	IŠ VISO Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA
--	------	------	------	------	------	---

Žmogiškieji ištekliai	0,000	0,870	1,041	1,132	1,303	4,346
Kitos administracinės išlaidos	0,031	0,062	0,110	0,110	0,110	0,423
Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,031	0,932	1,151	1,242	1,413	4,769

Apskaičiuota, kad išlaidos vienam etato ekvivalentui (AD/AST) yra 171 000 EUR per metus. Kitos išlaidos yra komiteto ir ekspertų grupių posėdžių bei komandiruočių išlaidos ir kitos su šiais darbuotojais susijusios išlaidos.

Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ⁹¹						
JRC žmogiškieji ištekliai		0,342	0,513	0,513	0,513	1,881
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos						
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Netaikoma	0,342	0,513	0,513	0,513	1,881

IŠ VISO	0,031	1,274	1,664	1,755	1,926	6,650
----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

⁹¹ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų veiksmui valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

3.2.3.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

	2023	2024	2025	2026	2027
20 01 02 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės) ENV GD		2	3	3	4
20 01 02 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės) – Eurostatas		2	2	2	2
20 01 02 03 (Delegacijos)					
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)					
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai) – JRC		2	3	3	3
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)					
20 02 01 (AC, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto) – ENV GD		2	2	2	2
20 02 01 (AC, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto) – Eurostatas				1	1
20 02 03 (AC, AL, END, INT ir JPD delegacijose)					
XX 01 xx yy zz '9	– būstinėje				
	– delegacijose				
01 01 01 02 (AC, END, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)					
01 01 01 12 (AC, END, INT – tiesioginiai moksliniai tyrimai)					
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)					
IŠ VISO		8	10	11	12

XX yra atitinkama politikos sritis arba biudžeto antraštinė dalis.

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus veiksmui valdyti ir (arba) persikirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

ENV GD pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	<p>Pasirengti ir vadovauti techninių gairių rengimui, taip pat teikti paramą valstybėms narėms perkeliant iniciatyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinant, visų pirma šiose srityse: dirvožemio būklės kriterijų, ėminių ėmimo, duomenų, metodikos, vertinimo, stebėsenos ir analizės; dirvožemių rajonų; žemės užėmimo; užterštų teritorijų registro.</p> <p>Palaikyti dialogą dirvožemio būklės klausimais su valstybėmis narėmis, jų kompetentingomis institucijomis ir EAA, be kita ko, atitinkamose ekspertų grupėse ir komitetuose; teikti ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai.</p> <p>Pasirengti ir vadovauti: teisės akto perkėlimo į valstybių narių nacionalinę teisę ir jo įgyvendinimo valstybėse narėse stebėsenai ir tikrinimui; ES dirvožemio stebėjimo centro (EUSO) ir jo dirvožemio būklės rodiklių suvestinės pritaikymui, taip pat integruojant valstybių narių duomenis; ES statistinio LUCAS tyrimo pritaikymui pagal naujus teisės akto reikalavimus.</p> <p>Pasirengti ir vadovauti naujų Komisijos įgyvendinimo aktų, kuriais atnaujinami priedai, priėmimui.</p>
Išorės darbuotojai	Deleguotieji nacionaliniai ekspertai turi teikti ekspertines žinias apie nacionalines sistemas, kliūtis ir galimybes parengti veiksmingas gaires ir veiksmingą bei efektyvią paramą valstybėms narėms perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo klausimais.
JRC pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Vadovauja EUSO ir dirvožemio būklės rodiklių suvestinės modernizavimui pagal direktyvos reikalavimus.

	<p>Teikia techninę paramą siekdami padėti valstybėms narėms perkelti direktyvą į nacionalinę teisę ir ją įgyvendinti.</p> <p>Padedą užpildyti su direktyva susijusias žinių spragas, sukurdami sąsajas su mokslinių tyrimų programomis, pvz., prireikus atnaujinti bet kurį direktyvos priedą.</p> <p>Teikia būtinas aktualias naujausias žinias su direktyva susijusioms ENV politikos užduotimis atlikti.</p> <p>Modernizuoja LUCAS tyrimą, kad jis atitiktų direktyvos reikalavimus.</p>
Eurostato pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	<p>Pritaiko ir atnaujina ES statistinį LUCAS tyrimą pagal naujus direktyvos reikalavimus dėl kokybės.</p> <p>Vykdo ES statistinį LUCAS tyrimą ir tvarko susijusias sutartis.</p> <p>Pritaiko duomenų valdymo priemonę ir susijusią IT infrastruktūrą, kad jos atitiktų direktyvoje nustatytus duomenų kokybės reikalavimus.</p>

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- Galima visiškai finansuoti persikrstant asignavimą atitinkamoje daugiametės finansinės programos (DFP) išlaidų kategorijoje.

Pagal biudžeto eilutę 09 02 01 numatytos išlaidos bus padengtos iš programos LIFE lėšų ir planuojamos per ENV GD metinį valdymo planavimą. Pageidautina, kad žmogiškųjų išteklių poreikiai būtų tenkinami papildomais asignavimais pagal metinę žmogiškųjų išteklių paskirstymo procedūrą.

- Reikia panaudoti nepaskirstytą maržą pagal atitinkamą DFP išlaidų kategoriją ir (arba) specialias priemones, kaip apibrėžta DFP reglamente.
- Reikia persvarstyti DFP.

Papaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N metai ⁹²	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
Iš VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

⁹² N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

– Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.

– Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:

– nuosaviems ištekliams

– kitoms pajamoms

nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁹³					Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	
		N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai			
... straipsnis								

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

[...]

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

[...]

⁹³ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.